

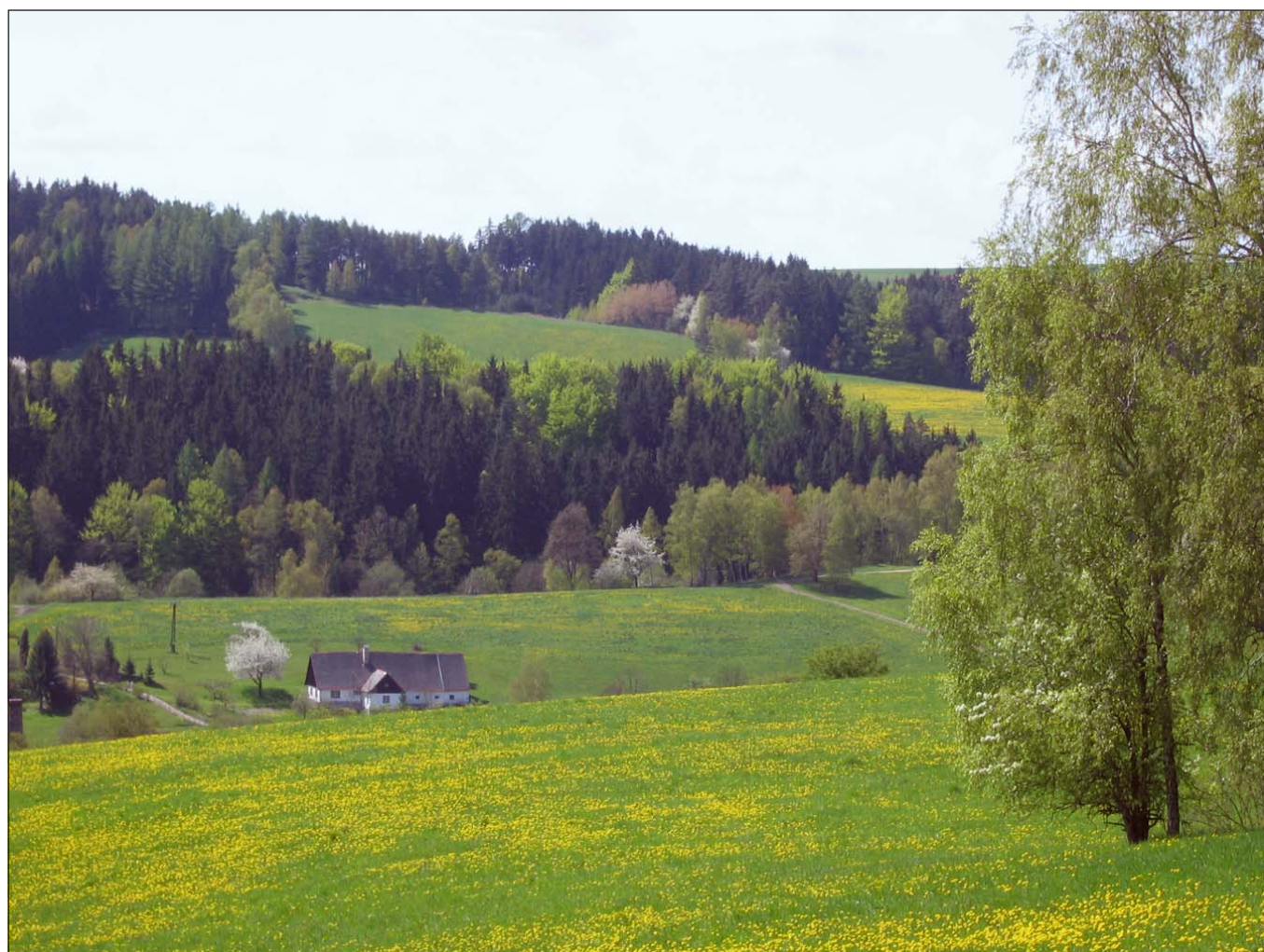
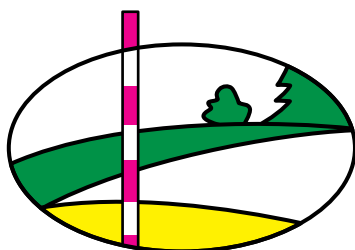

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

64

červen 2008

POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Pozemkové úpravy

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

- Ústřední pozemkový úřad

Těšnov 17 Tel.: 221 811 111
117 05 Praha 1 Fax: 224 810 478
E-mail: info@mze.cz www.mze.cz

Červen 2008

č. 64

ISSN 1214-5815

Obsah

Str.

1. **Krátce k dalšímu směřování pozemkových úřadů**
Ing. Jaroslav Vítek, MBA, ředitel ÚPÚ
2. **Připravované změny v předpisech, jimiž se řídí státní správa zeměměřictví a katastru**
Ing. Bohumil Janeček, ČÚZK
5. **Protipovodňová opatření a pozemkové úpravy**
Doc. Ing. Jiří Němec, CSc.
8. **Informační systém LPIS a jeho využití na Pozemkových úřadech**
Beno Slávik, Bc., Ing. Richard Filip, PÚ Písek
11. **Procházka českými katastry**
Ing. Jan Bumba, Praha
15. **Vodohospodářská opatření realizovaná v roce 2007 v rámci pozemkových úprav na Pozemkovém úřadu v Nymburce**
Ing. Zdeněk Jahn, CSc., a Ing. Jan Kusovský
16. **Suchá retenční nádrž Hustopeče-Starovice reg. č. III/2 – soutěž 2006**
Ministerstvo zemědělství ČR, Pozemkový úřad Břeclav
18. **Volby představenstva a dozorčí rady ČMKPÚ na období let 2008–2011**
Ing. Mojmír Procházka, předseda představenstva ČMKPÚ
19. **Protierozní opatření v k.ú. Močovice reg. č. II/2 – soutěž 2006**
Ministerstvo zemědělství ČR, Pozemkový úřad Břeclav
22. **Veřejná celostátní soutěž „O nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách v roce 2007“**
Opatření nominovaná do soutěže
23. **Novela stavebního zákona**
Ing. Jiří Blažek, Brno
25. **Udržitelný rozvoj – CSD 16, New York 2008**
Milan Cikánek, Libor Číhal, Hana Rychlíková, Marjana Sprátková

Zajišťuje: **Ing. Pavel Gallo - příprava a projektování,**
Perucká 1, 125 00 Praha 2
Tel./fax: 224 253 194
E-mail: pavel.gallo@gallopro.cz

Redakční kolektiv:

Ing. KAMIL KAULICH,
Ing. HELENA KMENTOVÁ,
Ing. MIROSLAV KNÍŽEK, CSc.,
Ing. PAVEL GALLO,
Ing. PETR CHMELÍK,
Ing. VÁCLAV MAZÍN

Za obsah článků odpovídají autoři.
Neprošlo jazykovou úpravou.
Vychází v nákladu 850 ks.

Tisk: **TEMPO PRESS, polygrafický podnik,**
Milan Jandík
Chmelová 2893, 106 00 Praha 10
Tiskárna: Kladenská 140, Úhonice,
Praha-západ
Tel./fax: 272 651 728
Mob.: 606 591 235
E-mail: tpres@centrum.cz

Foto první str. obálky Ing. Kamil Kaulich

Krátce k dalšímu směřování pozemkových úřadů

Ing. Jaroslav Vítek, MBA, ředitel ÚPÚ

Pozemkové úřady působí v nové organizační struktuře. K 1. březnu se totiž vyčlenily z odborů „zemědělská agentura a pozemkový úřad“, jejichž součástí se staly po zániku okresních úřadů. Po pěti letech se osamostatnily v čele s Ústředním pozemkovým úřadem.

Vytvoření nynější struktury pozemkových úřadů bylo prvním krokem na cestě ke koncepčně autonomnímu uspořádání struktury i činnosti pozemkových úřadů. Poslední měsíce prokázaly převážně pozitivní zkušenosti. Většina zaměstnanců pozemkových úřadů je na značné profesní výši a denně danou problematiku řeší se značnou mírou loajality. Tato organizační změna je návrat k normálnímu stavu. Podřízení pozemkových úřadů zemědělským agenturám v roce 2003 bylo vnímáno většinou pracovníků pozemkových úřadů a částí odborné veřejnosti jako přechodné stádium. Zákon č. 139/2002 sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech jasně vymezuje postavení a kompetence pozemkových úřadů, které vešly do struktury ministerstva zemědělství 1. lednem 2003. Do té doby byly pozemkové úřady součástí okresních úřadů. Podřízení zemědělským agenturám znamenalo, že se na pět let zpomalily, téměř zastavily určité práce. Pozemkové úpravy se provádějí ve veřejném zájmu a jsou opravdovým nástrojem pro prostorové a funkční uspořádání pozemků a vlastnických práv k nim. Jedná se o výkon státní správy a takto musí být zachován.

Vyčlenění většího objemu finančních prostředků na pozemkové úpravy pro období 2007–2013 je vnímáno jako urychlení. Vyvolává to mylnou představu, že se dříve v tomto procesu pracovalo pomalu nebo liknavě. Urychlení musí být chápáno jako větší počet provedených pozemkových úprav. Pokud je více peněz, začne se pracovat na více katastrálních územích. V letech 2003 až 2006 nedokázaly pozemkové úřady udržet kontinuitu ve své práci, nedostávalo se jim peněz, nestandardní situace vedla k narušení postupu plánovaných činností a řadě nesystémových dopadů, které měly neblahý vliv na projektovou a realizační sféru. Nyní jsme veškeré úsilí vložili do stabilizace situace. Předpokládáný nárůst činnosti se týká pozemkových úprav, nezbytného vyměňování pozemků a s tím vším spojené také nezastupitelné účasti v procesu tvorby digitálních katastrálních map do roku 2015. Klademe velkou váhu na společná zařízení v pozemkových úpravách, technická opatření pro zpřístupňování pozemků a opatření v oblasti životního prostředí a rozvoje venkova.

Letos počítáme s ukončením pozemkových úprav na asi 100 tisíc hektarech,

což je o necelých 40 tisíc více než v roce 2007. Z hlediska objemu finančních prostředků předpokládáme pro letošní rok využití 2,3 miliardy korun, a to z různých zdrojů, jak ze státního rozpočtu, rozpočtu Pozemkového fondu ČR, z Ředitelství silnic a dálnic a EAFRD. V současné době máme ukončené či rozpracované pozemkové úpravy na 18 procentech zemědělské půdy České republiky, z toho dokončeno je necelých deset procent. Pokud jde o realizovanou společná zařízení, konkrétně jde asi o tisíc kilometrů polních cest, na 600 hektarech byla provedena protierozní a protipovodňová opatření a na 600 hektarech výsadba nové zeleně. Předpokládáme, že roč-

ně se bude zahajovat 180 až 200 řízení o komplexních pozemkových úpravách.

Pracujeme na vytvoření modelu moderního úřadu státní správy. Vnímáme to tak, že je nezbytné učinit jednotlivé kroky k personální a odborné stabilizaci a přímé odpovědnosti pozemkových úřadů za odbornou činnost. Je velmi významné zapojení do diskusí a do součinnosti relevantních institucí v našem sociálním okolí, chceme daleko více prohloubit také spolupráci s akademickým prostředím, s vysokými školami, zapojení studentů v rámci studentské vědecké činnosti. Vytváříme partnerské prostředí a Ústřední pozemkový úřad by v tom měl sehrávat významnou roli tak, abychom byli schopni specifikovat vizi oboru pozemkových úprav. A zde je významným partnerem Českomoravská komora pro pozemkové úpravy.

□ □ □

Právní informace

Zákony

■ **Zákon č. 374/2007 Sb.**, publikovaný dne 31. prosince 2007 v částce 114 Sbírky, kterým se mění zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě; ve znění pozdějších předpisů. Zákon nabude účinnosti dne 1. dubna 2008 s výjimkou ustanovení § 52d až 52i, § 56 odst. 3 zákona č. 247/2000 Sb., a dále § 123e odst. 4 a 5 zákona č. 361/2000 Sb., která nabývají účinnosti dnem 1. září 2008.

Vyhlášky

■ **Vyhláška č. 323/2007 Sb.**, publikovaná dne 14. prosince 2007 v částce 103 Sbírky, kterou se mění vyhláška č. 527/2006 Sb., o užívání zpoplatněných pozemních komunikací a o změně vyhlášky Ministerstva dopravy a spojů č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška nabyla účinnosti dne 1. ledna 2008 s výjimkou.

■ **Vyhláška č. 338/2007 Sb.**, publikovaná dne 21. prosince 2007 v částce 107 Sbírky, o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2008. Vyhláška nabyla účinnosti dne 1. ledna 2008.

■ **Vyhláška č. 357/2007 Sb.**, publikovaná dne 21. prosince 2007 v částce 109 Sbírky, kterou se pro účely poskytování cestovních náhrad mění sazba základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stanoví průměrná cena pohonných hmot. Vyhláška nabyla účinnosti dne 1. ledna 2008.

■ **Vyhláška č. 50/2008 Sb.**, publikovaná dne 20. února 2008 v částce 15 Sbírky, kterou se mění vyhláška Českého úřadu zeměměřického a katastrálního č. 162/2001 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška nabyla účinnosti dne 1. března 2008.

■ **Vyhláška č. 60/2008 Sb.**, publikovaná dne 26. února 2008 v částce 18 Sbírky, o plánech péče, označování a evidenci území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a o změně vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, (vyhláška o plánech péče, označování a evidenci chráněných území). Vyhláška nabyla účinnosti dne 1. března 2008.

■ **Vyhláška č. 75/2008 Sb.**, publikovaná dne 29. února 2008 v částce 22 Sbírky, kterou se mění vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška nabude účinnosti dne 1. dubna 2008.

Připravované změny v předpisech, jimiž se řídí státní správa zeměměřictví a katastru

Ing. Bohumil Janeček, ČÚZK

V současné době se v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR projednávají vládní návrhy novel zákonů č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), a č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, a poslanecký návrh novely zákona č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením (zeměměřický zákon). Současně je Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním připravována novela katastrální vyhlášky č. 26/2007 Sb., novela prováděcí vyhlášky k zeměměřickému zákonu č. 31/1995 Sb. a nová vyhláška, která by nahradila dosavadní vyhlášku č. 162/2001 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí České republiky. Účinnost změn se předpokládá nejdříve od 1. ledna 2009.

Podle návrhu novely zákona č. 265/1992 Sb. by se v případě, pokud by nebyl návrh na povolení vkladu hned při jeho podání doložen listinou, na jejímž základě má být zapsáno právo do katastru (nebo její úředně ověřeným opisem nebo kopií), mělo by se za to, že návrh nebyl podán. Katastrální úřad by o tom vyrozuměl navrhovatele na jeho adresu uvedenou v návrhu. Reaguje se tak na situaci, kdy zákon umožňuje zahájit řízení o povolení vkladu písemným podáním. Přitom listinu, podle které má být vklad proveden, považuje za přílohu návrhu. Vytváří se tak domněnka, že tuto listinu je možné předložit kdykoli po podání návrhu na vklad. To však nelze připustit, pokud má právo vkladem vzniknout ke dni podání návrhu na vklad. Proto je nutné, aby vkladová listina již k tomuto dni existovala, což je možné zajistit jen tím, že k tomuto dni bude také povinně předkládána.

V návrhu novely zákona č. 265/1992 Sb. je navrhováno vypustit ustanovení o tom, že přílohou návrhu musí být listina prokazující oprávnění vlastníka nebo jiné osoby oprávněné z právního vztahu nakládat s předmětem právního úkonu, jehož právní účinky nastaly před 1. lednem 1993. Pokud by katastrální úřad měl potřebu ověřit si existenci nabývacího titulu, ve zcela rozhodující většině případů tak může učinit, protože nabývací listiny jsou uloženy ve sbírce listin u katastrálního úřadu.

Nově by se již povinně návrh na vklad podával na stanoveném formuláři. Obsah a vzhled formuláře by byl upraven v katastrální vyhlášce nebo v samostatné k tomu vydané vyhlášce. Přílohou návrhu na vklad musí být úředně ověřený překlad listiny, na základě které má být zapsáno právo do katastru, nově s výjimkou listiny sepsané ve slovenském jazyce.

Proti rozhodnutí o zamítnutí vkladu by výslovně nemělo být přípustné odvolání podle správního řádu, ale žaloba podle soudního řádu. Žaloba by se podávala prostřednictvím katastrálního úřadu. Další řízení o povolení vkladu,

týkající se těchto nemovitostí jako rozhodnutí o zamítnutí vkladu, by byla až do dne, kdy je příslušnému katastrálnímu úřadu doručeno rozhodnutí soudu ve věci vkladu, přerušeno. Jestliže by bylo další řízení o povolení vkladu, týkající se těchto nemovitostí jako rozhodnutí o zamítnutí vkladu, zahájeno po vydání rozhodnutí o zamítnutí vkladu, přerušilo by se dnem doručení návrhu na vklad příslušnému katastrálnímu úřadu. Zápisy záznamem a poznámkou, týkající se těchto nemovitostí, by se do dne, kdy marně uplyne lhůta pro podání žaloby ve věci vkladu, a pokud by žaloba byla podána, do dne, kdy je příslušnému katastrálnímu úřadu doručeno rozhodnutí soudu ve věci vkladu, neprováděly.

Nově by byla ve prospěch žalobce zapisována poznámka spornosti a to, pokud by někdo podal žalobu na určení, že je vlastníkem nemovitosti evidované v katastru někdo jiný, než kdo je jako vlastník zapsán v katastru, nebo, že je neplatný, zrušený či neúčinný právní úkon, na jehož základě má být zapsáno právo do katastru. V novele zákona č. 265/1992 Sb. je navrženo, aby zástavní práva, jejichž zápis byl do katastru převzat z bývalé pozemkové knihy, zemských desek nebo železniční knihy, katastrální úřad vymazal záznamem i na základě usnesení soudu, kterým soud převzal do úřední úschovy za účelem splnění závazku částku zapsanou v katastru jako výši zajištěného dluhu. Stejně by se postupovalo i v případě, kdy je zajištění dluhu zapsáno v katastru jinak než jako zástavní právo, a to například jako pohledávka nebo věcné břemeno. Pomatováno je i na případy, kdy zajištěný dluh vznikl před 1. červnem 1953 nebo případy, kdy není možno výši zajištěného dluhu ze zápisu v katastru, zápisu v pozemkové knize ani z listin, na jejichž základě byl zápis proveden, zjistit. S návrhem novely zákona č. 265/1992 Sb. je spojena i změna zákona o správních poplatcích, které by svým navýšením měly pokrýt minimálně zvýšení výdajů souvisejících se splněním usnesení vlády České republiky ze dne

25. července 2007 č. 871 o opatřeních k urychlení digitalizace katastrálních map a které svou dosavadní nízkou výší již nemají srovnání s obdobnými poplatky v zemích EU.

Podle návrhu novely zákona č. 344/1992 Sb. by údaje katastru mohly sloužit pouze k tvorbě takových informačních systémů, jejichž účel není v rozporu s účely, pro které je využití údajů katastru dovoleno. Další navrhované úpravy vychází z toho, že ve všech případech bylo zrušeno právo trvalého užívání, že je do katastru třeba zapisovat právo hospodařit s majetkem státu, které vykonávají státní podniky, a že oprávnění rozpočtových a příspěvkových organizací obcí a městských částí hospodařit s majetkem obcí bylo nahrazeno správou nemovitosti organizační složkou nebo příspěvkovou organizací, zřízenou územním samosprávným celkem.

Navrhuje se také doplnit, že vodní dílo v listinách, které jsou podkladem pro zápis do katastru, musí být označeno označením pozemku, na němž je posta veno, a způsobem využití vodního díla.

Nově se navrhuje jako vlastníka nově evidované stavby do katastru zapisovat vlastníka pozemku, na kterém je stavba postavena, pokud není listinou prokázáno, že vlastníkem stavby je jiná osoba. Oproti dosavadní právní úpravě je stanovena pouze jedna právní domněnka, odvozená od vlastnictví pozemku nebo jiného práva postavit určitou stavbu na cizím pozemku. Toto právo se stavebnímu úřadu prokazuje vždy před zahájením stavby, a proto by nemělo činit problém toto právo prokázat i katastrálnímu úřadu při zápisu nově evidované stavby. V případě, že vlastník pozemku pozemek dlouhodobě pronajal jinému k postavení stavby, prokáže se bez problému listinou o nájmu, že vlastníkem stavby je někdo jiný než vlastník pozemku. V případě neoprávněných staveb na cizích pozemcích potom řeší situaci soud postupem podle občanského zákoníku.

Podle návrhu novely zákona č. 344/1992 Sb. by nebylo možné získávat údaje z katastru formou nahlížení z přehledu vlastnictví z území České republiky a ze sbírky listin. Pokud by nebyl přehled vlastnictví poskytnut dálkovým přístupem, bylo by jej možno poskytnout pouze osobě, která prokáže svoji totožnost, a to na základě písemné žádosti. Údaje ze sbírky listin by se nadále poskytovaly formou ověřených nebo prostých kopií a to pouze na základě písemné žádosti osobě, která prokáže svoji totož-

nost. Získání plné kontroly nad tím, kdo, kdy, k jakému účelu a za jakým účelem získal přístup, umožní Úřadu pro ochranu osobních údajů provést šetření v případě jiného než zákonem dovoleného užití získaných údajů a udělit zákonem stanovené sankce. V katastrálním zákoně by bylo podle návrhu novely uvedeno, že Český úřad zeměměřický a katastrální má postavení správce osobních údajů evidovaných v katastru a katastrální úřady mají postavení zpracovatelů osobních údajů evidovaných v katastru.

Výpis z katastru nemovitostí jako veřejnou listinu by bylo možno vyhotovovat i k určitému datu v minulosti, které by na výpisu bylo uvedeno. Údaje katastru vedené v elektronické podobě by poskytoval kterýkoli katastrální úřad z celého území České republiky. Podle návrhu novely bezúplatně zpřístupnění dálkového přístupu k údajům katastru nemovitostí organizačním složkám státu by umožnilo, aby si tyto orgány samy opatřovaly údaje z katastru nemovitostí a nepožadovaly předkládání těchto údajů veřejnosti.

Nově by se pozemkem rozuměla i část zemského povrchu oddělená od sousedních částí hranicí rozsahu zástavního práva. Novela by měla řešit i převod listin doručených v digitální podobě do listinné podoby pro potřeby jejich uložení ve sbírce listin.

Navržená novela zeměměřického zákona, která se týká udělení úředního oprávnění pro ověřování výsledků zeměměřických činností bakalářům se zeměměřickým vzděláním, by prakticky znamenala nepřijatelnou možnost udělit toto oprávnění i středoškolákům se zeměměřickým vzděláním z ostatních zemí EU.

Připravovanou novelou by se do katastrální vyhlášky měly promítnout více než roční zkušenosti s její praktickou aplikací a změny souvisejících právních předpisů, ke kterým došlo od počátku roku 2007. Návrh novely je v současné době před vnitroresortním připomínkovým řízením.

V návrhu novely katastrální vyhlášky je upřesněno, že geometrický plán vyhotovený k uskutečnění změny využití území v návaznosti na rozhodnutí o umístění stavby nebo rozhodnutí o změně využití území nebo rozhodnutí o dělení a scelování je možné předložit k zápisu do katastru jako součást pouze první smlouvy, na základě které se zapíše změna práva k nemovitosti do katastru, pokud zápis této změny směřuje k uskutečnění změny využití území. Upřesněno je také, že za nesoulad s údají katastru se nepovažuje, jsou-li ve smlouvě pozemky označeny parcelními čísly podle stavu platného ke dni uzavření smlouvy, pokud jsou v návrhu na vklad nemovitosti označeny podle stavu

katastru a ke smlouvě je připojena identifikaci parcel, lze-li takovou identifikaci parcel vyhotovit. V případě, kdy smlouva byla uzavřena před a doručena k zápisu po dni vyhlášení platnosti obnoveného katastrálního operátu, připojí identifikaci ke smlouvě katastrální úřad, pokud lze takovou identifikaci parcel vyhotovit.

V souvislosti s nabytím účinnosti insolvenčního zákona se do katastrální vyhlášky navrhuje doplnit, že v případě, že vypořádání zaniklého společného jmění manželů, ke kterému došlo podle zvláštního předpisu poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, prohlášením konkursu pozbylo své účinky, obnoví se zápis společného jmění manželů na základě ohlášení insolvenčního správce. Zánik věcného břemene zpeněžením podle zvláštního právního předpisu by se zapsal podle ohlášení doloženého potvrzením insolvenčního správce a zánik zástavního práva a zánik věcného břemene vyvlastněním by se zapsal na základě potvrzení vyvlastňovacího úřadu.

Je navrhováno doplnit ustanovení, že vznik zákonného předkupního práva podle § 1 stavebního zákona se zapíše na základě ohlášení pořizovatele územního plánu nebo regulačního plánu doloženého ověřenou částečnou kopií textové části opatření obecné povahy (územního plánu nebo regulačního plánu) opatřenou záznamem o účinnosti. Pokud by vymezení veřejně prospěšných staveb a veřejně prospěšných opatření nebylo provedeno uvedením pozemků označených podle katastrálního zákona, nebo pokud by z opatření obecné povahy nevyplývalo, pro kterou osobu předkupní právo vzniklo, musely by tyto údaje vyplývat z ohlášení pořizovatele územního plánu nebo regulačního plánu. Předkupní právo by se zapisovalo k celému pozemku i v případě, že by byla pro veřejně prospěšnou stavbu, veřejně prospěšné opatření nebo veřejně prostranství určena pouze jeho část.

Dále je navrhováno v katastrální vyhlášce upřesnit, že chybné geometrické a polohové určení opraví katastrální úřad na základě písemného prohlášení vlastníků, že hranice nebyla jimi měněna, není sporná ani nebyla zpochybněna. Prohlášení by přitom nebylo třeba, pokud by z původních výsledků zeměměřických činností byla chyba zřejmá.

Je navrženo upřesnit poučení v písemné pozvánce ke zjišťování hranic tak, že by obsahovalo povinnosti vlastníka podle katastrálního zákona a upozornění, že neoznačené hranice nebudou předmětem zaměření a budou do obnoveného katastrálního operátu doplněny podle dosavadního zobrazení v katastrální mapě, popřípadě podle operátu

dřívější pozemkové evidence a výsledek doplnění bude zveřejněn v průběhu řízení o námitkách.

Je také navrhováno upřesnit, že geometrickým základem podrobného měření jsou v terénu jednoznačně identifikovatelné podrobné body s přesností podle přílohy k vyhlášce, nelze-li použít body polohového bodového pole, popřípadě pomocné měřické body, v případě použití technologie globálního polohového systému (GPS) také body referenční sítě permanentních stanic, nebo je-li to vzhledem k napojení změny na stávající stav katastrální mapy a její rozsah účelnější a vhodnější. V ustanovení návrhu, které se týká výpočetních prací je upřesněno, že souřadnice v S-JTSK podrobných bodů se určí výpočtem z výsledku podrobného měření, výpočtem ze souřadnic podrobných bodů určených v předchozích výsledcích zeměměřických činností nebo výpočtem z grafických podkladů s využitím identických bodů nebo se převzmou z projektu nebo z jiného výsledku zeměměřické činnosti nebo pasportu. Body se souřadnicemi převzatými z projektu by se v terénu vytyčily a kontrolně zaměřily (pokud by nestanovil zvláštní právní předpis jinak).

Navržené úpravy přílohy vyhlášky se týkají určitých upřesnění ustanovení o posouzení dosažené přesnosti určení souřadnic nově určovaného bodu podrobného polohového bodového pole (PPBP) a ověření souřadnic stávajícího bodu PPBP. Dále charakteristiky přesnosti určení souřadnic podrobného bodu polohopisu (PB), posouzení dosažené přesnosti určení souřadnic nově určovaného nebo ověření souřadnic stávajícího PB, a mezní odchylky mezi dvojím výpočtem výměry v analogové mapě, charakteristiky a kritéria přesnosti zobrazení polohopisu analogové mapy a návrhu zobrazení změny pro její přizpůsobení katastrální mapě.

Návrh novely vyhlášky č. 31/1995 Sb. přináší nahrazení pojmu srovnávací zkouška odborné způsobilosti pojmem rozdílová zkouška, který je užíván v zákoně č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace). Vymezuje se pojem permanentní stanice. Navržené znění § 12 odst. 2 písm. a) výslovně stanoví, že zeměměřické činnosti při komplexních pozemkových úpravách musí být ověřeny osobou s úředním oprávněním podle § 13 odst. 1 písm. b) zeměměřického zákona, zatímco pro ověřování jednoduchých pozemkových úprav, jejichž výsledkem je vždy geometrický plán, postačí oprávnění podle § 13 odst. 1 písm. a) země- ➤

► měřického zákona. Dosavadní znění vyhlášky není jednoznačné a neodpovídá znění § 13 odst. 1 písm. a) a b) zeměměřického zákona. Je navrženo zrušit ustanovení, která se týkají náležitostí žádostí o udělení úředního oprávnění pro občany členských států EU, která jsou duplicitní s ustanoveními citovaného zákona č. 18/2004 Sb. Aktualizován je seznam norem pro výkon zeměměřických činností ve výstavbě. Upřesněny jsou technické požadavky na měření a výpočty bodů určených technologií GPS. Toto upřesnění by umožnilo i budoucí využití globálního navigačního systému Galileo bez nutnosti dalších změn vyhlášky.

Po pěti novelách vyhlášky č. 162/2001 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí, je připraven návrh nové vyhlášky, který především reaguje na změny týkající se poskytování údajů v katastrálním zákoně, na rozšíření poskytování údajů katastru prostřednictvím nových webových aplikací a zavedení nové služby „sledování změn údajů o nemovitostech a o řízeních“. Samostatně je upraveno šíření údajů katastru, které dosud bylo řešeno v ustanoveních týkajících se předávání údajů katastru v elektronické podobě.

Cílem tohoto článku je dát představu o připravovaných změnách v předpisech, jimiž se řídí státní správa zeměměřictví a katastru i s tím, že ne všechny dnes zamýšlené změny budou nakonec schváleny.

Ústav aplikované a krajinné ekologie
Agronomické fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně
ve spolupráci s Českou společností krajinných inženýrů

si Vás dovoluje pozvat na seminář

HUMNA - Přejchod sídla do krajiny

11. 9. 2008, zahájení v 9:30, Q02

Pavilon Q v areálu Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity
Zemědělská 1, Brno – Černá pole

Tématické okruhy problematiky přechodu sídla do krajiny:

- Zeleň humen jako hlavní činitel formující siluetu obce
- Ekologické aspekty přechodové zóny mezi sídlem a krajinou
- Možnosti příznivého ovlivnění panoramatu obce prostřednictvím KPÚ
- Uplatnění záměrů POV v dané oblasti
- Historické utváření humen v zrcadle pomístních názvů
- Krajinářsko-estetická hlediska utváření zeleně humen
- Podíl architektury okrajové části obce na celkové siluetě
- Záhumenní zahrady a jejich formy
- Současné trendy ve využití humen
- Percepce dálkového obrazu sídla a její význam
- Prostorová struktura humenních pozemků a její historické utváření

Vložené: řádné - 700,- Kč (tištěný sborník, sborník na CD, občerstvení)
snížené - 500,- Kč (členové ČSKI; tištěný sborník, sborník na CD, občerstvení)
studentské - zdarma (sborník na CD, bez nároku na občerstvení)
vložené je splatné v den konání konference při registraci
nebo na účet ČSKI u ČSOB: 164312107/0300
Identifikační číslo ČSKI - 70155542
Variabilní symbol akce Humna - 110908
do zprávy pro příjemce prosím uveďte své jméno

Přihlášky: vyplněnou přihlášku z www.uake.cz/novinky prosím odešlete do 31. 7. 2008 na adresu marketa.flekalova@uake.cz

Kontakt: Ing. Jan Prudký, PhD. - prudky@mendelu.cz - 545 132 464
Ing. Markéta Flekalová - marketa.flekalova@uake.cz - 545 132 487

Další informace a přihláška: www.uake.cz/novinky

Shromáždění delegátů ČKAIT 2008

● V Majakovského sále Národního domu na náměstí Míru v Praze Vinohradech se v sobotu 5. dubna 2008 konalo Shromáždění delegátů České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. Byl zvolen nový předseda a představenstvo ČKAIT.

Výsledky voleb

Na základě přímé a tajné volby Shromáždění delegátů zvolilo patnáct členů představenstva, sedm členů dozorčí rady a jedenáct členů stavovského soudu. Na prvním zasedání nového představenstva byl následně volen předseda a místopředsedové ČKAIT. Na základě této volby se stal novým předsedou ČKAIT Ing. Pavel Křeček. Prvním místopředsedou byl zvolen doc. Ing. Alois Materna, CSc., funkci místopředsedů budou zastávat Ing. Jindřich Pařer, Ing. Jiří Plíčka, CSc. a Ing. Robert Špalek.

Čestné tituly ČKAIT

Dosavadnímu předsedovi ČKAIT Ing. Václavu Machovi byl udělen titul Čestný předseda ČKAIT. Titul Čestný člen ČKAIT byl udělen Ing. Miroslavu Čermákovi, CSc., Ing. Bohumilu Ruskovi a Ing. Tomáši Chromému.

INFORMAČNÍ CENTRUM ČESKÉ KOMORY AUTORIZOVANÝCH INŽENÝRŮ A TECHNIKŮ ČINNÝCH VE VÝSTAVBĚ

DOS m 05.02 Vedení a dozory ve výstavbě. Stavební deník, jeho skladba a vedení

Autoři J. Hodina, Č. Kadlec, K. Pastuszek, K. Blatterbauer, O. Haylíček, form. A5, brož., str. 72, vydalo IC ČKAIT Praha 2007

Doporučený standard Vedení a dozory ve výstavbě. Stavební deník, jeho skladba a vedení, metodická řada (DOS M 05.02) je druhým vydáním tohoto metodického standardu, které bylo vyvoláno přijetím nového stavebního zákona. Publikace obsahuje podrobný výklad pojmů státní dozor ve věcech územního plánování a stavebního řádu, odborné vedení provádění stavby, stavební dozor (u staveb prováděných svépomocí), autorský dozor projektanta, technický dozor stavebníka a stavební deník. Tyto instituty používá, resp. definuje nový stavební zákon a jeho prováděcí předpisy. U jednotlivých institutů uvádí jejich právní vymezení, obsah a povinnost osob, které je vykonávají, vazbu na související ustanovení stavebního zákona a jiných právních předpisů. Přílohy obsahují vzor stavebního deníku a vzory smluv na zhotovení projektové dokumentace a na výkon technického dozoru.

Protipovodňová opatření a pozemkové úpravy

Doc. Ing. Jiří Němec, CSc.

Úvod

Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky ukládá zemím EU s termínem do roku 2015 vytvořit plán ochrany vod s cílem dosáhnout dobrého ekologického stavu povrchových a podzemních vod.

Institut plánování v oblasti vod je zakotven v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 20/2004 Sb., (dále jen vodní zákon).

V rámci tohoto zákona je položen důraz i na protipovodňovou ochranu. Podle § 63 vodního zákona spočívá ochrana před povodněmi v zajištění opatření k předcházení a zamezení škod při povodních na životech a majetku občanů, společnosti a na životním prostředí prováděná především systematickou prevencí, zvyšováním retenční schopnosti povodí a ovlivňováním průběhu povodní.

Pro usnadnění budování protipovodňové ochrany byla vypracována a dne 25. 4. 2008 senátem schválena novela vodního zákona, která vstoupí v platnost 1. července 2008.

Pro zajištění pozemků pro výstavbu protipovodňových opatření, zejména poldrů, vodních nádrží, přehrázek, suchých nádrží, rozlivných území a ochranných hrází je v novele zahrnut i institut vyvlastnění za předpokladu, že nebude možné od vlastníků pozemky odkoupit.

O výstavbě poldrů v neohroženějších oblastech se začne po vstoupení novely v platnost urychleně jednat.

MZe ČR má do konce roku 2012 na protipovodňová opatření připraveno 14 mld. korun, včetně prostředků pro zpracování komplexních pozemkových úprav v ohrožených územích.

Potenciální potřeba protipovodňových opatření

Základní úkol ochrany území je zajištění nových retenčních prostorů v povodích, které umožní transformaci povodňové vlny. Samotná ochrana intravilánu obcí je zabezpečena výstavbou ochranných hrází.

Program prevence před povodněmi je rozčleněn na podprogramy:

- podprogram výstavby a obnovy poldrů, nádrží a hrází,
- podprogram stanovování záplavových území, na návrh správců vodních toků jsou stanovena záplavová území vodoprávními úřady,
- podprogram studie odtokových poměrů, který obsahuje mapování a hodnocení odtokových poměrů a povodí.

Na základě usnesení vlády č. 496 z 10. května 2006 (Financování protipovodňových opatření zajištěných Ministerstvem zemědělství) byly expertním týmem MZe vytipovány oblasti až na katastrální území, ve kterých budou v následujících letech realizována protipovodňová opatření a vodní nádrže pro akumulaci povrchových vod (dále OAPV).

Expertní tým MZe konstatoval, že pro usnadnění realizace protipovodňových opatření je největším problémem získání práva k pozemkům a stavbám, na nichž se budou tato protipovodňová opatření realizovat.

Získání těchto práv je nutné řešit přednostně dohodou s vlastníky dotčených pozemků a staveb, výměnou po-

zemků v rámci komplexních pozemkových úprav, v krajním případě i formou vyvlastnění.

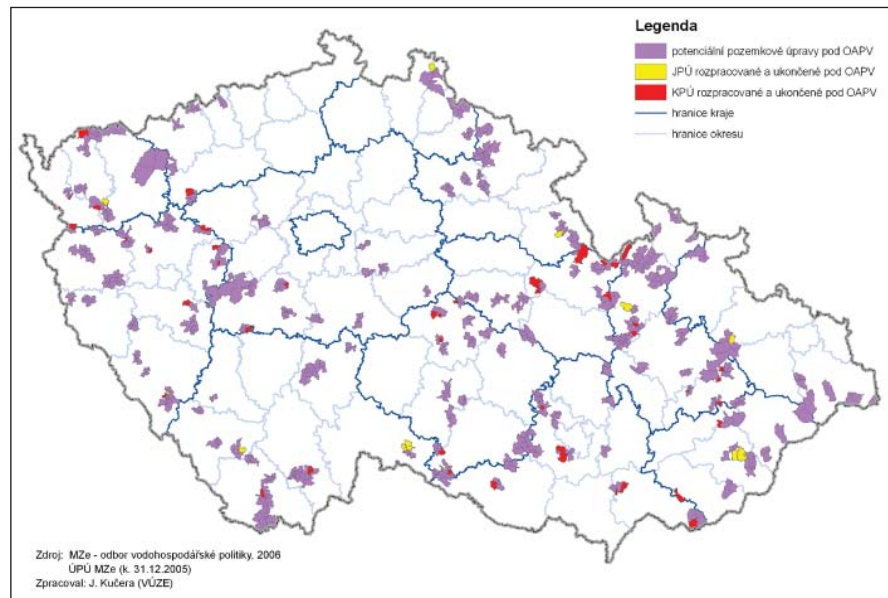
Výstavba protipovodňových opatření se předpokládá do roku 2020.

Potenciální potřeba pozemkových úprav pro OAPV je v 756 katastrálních územích v rozsahu přibližně 278 tis. ha zemědělské půdy, viz přehledná mapa.

Bilance potenciálních pozemkových úprav v k.ú. s potřebou OAPV je uvedena v tabulce 1 v členění podle okresů.

Největší rozsah potenciální potřeby pozemkových úprav v k.ú. s OAPV je v okrese Šumperk, dále v okresech Ústí nad Orlicí, Tachov, Brno-venkov, Havlíčkův Brod, Hodonín, Chrudim, Český Krumlov a dalších.

Katastrální území s potenciální potřebou protipovodňových opatření a akumulaci vod

Tabulka 1

Potenciální potřeba KPÚ v oblastech akumulace povrchových vod a protipovodňových opatření

Pořadové číslo	NUTS 4	Okres	Suma výměry zemědělské půdy dotčených katastrálních území (ha)	Počet dotčených k.ú. v okrese
1	CZ0201	Benešov	2 809,0	9
2	CZ0202	Beroun	605,2	3
3	CZ0203	Kladno	1 750,0	5
4	CZ0204	Kolín	2 944,7	10
5	CZ0205	Kutná Hora	666,4	3
6	CZ020B	Příbram	5 894,6	28
7	CZ020C	Rakovník	848,2	2
8	CZ0311	České Budějovice	6 582,0	20
9	CZ0312	Český Krumlov	9 719,1	33
10	CZ0313	Jindřichův Hradec	3 800,2	10
11	CZ0314	Písek	853,8	3
12	CZ0315	Prachatice	3 736,6	17
13	CZ0316	Strakonice	601,4	3
14	CZ0317	Tábor	6 408,1	19

15	CZ0321	Domažlice	3 564,9	14
16	CZ0322	Klatovy	5 892,0	33
17	CZ0324	Plzeň-jih	4 725,0	13
18	CZ0325	Plzeň-sever	6 616,2	23
19	CZ0326	Rokycany	3 017,4	12
20	CZ0327	Tachov	11 758,2	34
21	CZ0411	Cheb	3 171,3	11
22	CZ0412	Karlovy Vary	4 451,1	14
23	CZ0413	Sokolov	2 638,1	16
24	CZ0422	Chomutov	3 598,5	9
25	CZ0424	Louny	2 403,7	5
26	CZ0425	Most	202,8	4
27	CZ0512	Jablonec nad Nisou	290,6	1
28	CZ0513	Liberec	3 663,9	5
29	CZ0514	Semily	3 136,5	10
30	CZ0522	Jičín	6 837,1	20
31	CZ0524	Rychnov nad Kněžnou	6 567,7	16
32	CZ0525	Trutnov	6 952,4	17
33	CZ0531	Chrudim	7 014,9	25
34	CZ0533	Svitavy	2 647,5	8
35	CZ0534	Ústí nad Orlicí	16 170,5	27
36	CZ0611	Havlíčkův Brod	11 478,3	31
37	CZ0612	Jihlava	3 994,9	11
38	CZ0614	Třebíč	10 551,3	22
39	CZ0615	Žďár nad Sázavou	2 828,5	8
40	CZ0621	Blansko	308,3	2
41	CZ0623	Brno-venkov	11 518,5	31
42	CZ0624	Břeclav	924,3	1
43	CZ0625	Hodonín	8 292,4	9
44	CZ0626	Vyškov	1 955,0	3
45	CZ0627	Znojmo	5 226,8	11
46	CZ0711	Jeseník	2 512,3	6
47	CZ0712	Olomouc	6 920,7	21
48	CZ0713	Prostějov	2 371,7	4
49	CZ0714	Přerov	6 963,5	22
50	CZ0715	Šumperk	20 423,0	48
51	CZ0721	Kroměříž	1 268,4	4
52	CZ0722	Uherské Hradiště	3 581,4	5
53	CZ0723	Vsetín	5 531,5	9
54	CZ0724	Zlín	6 608,3	13
55	CZ0801	Bruntál	2 571,6	6
56	CZ0802	Frýdek-Místek	5 113,3	9
57	CZ0804	Nový Jičín	1 165,3	2
58	CZ0805	Opava	3 350,2	5
Celkem			277 999,3	765

Pramen: MZe ČR, 2007

Způsob řešení protipovodňových opatření v plánu společných zařízení

Při zpracování plánů společných zařízení je potřebné ve spolupráci se správci vodních toků v dostatečném předstihu vymezit záplavová území a vypracovat návrh systémového řešení protipovodňových opatření včetně protierozních opatření. Pro tento účel bude nutné zabezpečit dostatečný rozsah potřebných pozemků, a to především z vlastnictví obcí. Pokud pozemky ve vlastnictví obce nepostačují pokrýt potřebnou výměru, potom bude vhodné pro potřeby akumulace vod a protipovodňových opatření potřebné pozemky vykoupit od ostatních vlastníků.

V období od roku 1995 do roku 2007 bylo pro protipovodňová a protierozní opatření použito 818 ha zemědělských pozemků, tj. 0,25 % z celkové výměry ukončených KPÚ, viz tabulka 2.

Celkový rozsah pozemků pro společná zařízení byl 2643 ha, tj. pouze 0,81 % z celkové rozlohy realizovaných komplexních pozemkových úprav. Z této výměry na výsadbu zeleně (ÚSES) bylo použito 1 368 ha, tj. necelé 0,5 % z celkové výměry realizovaných KPÚ a pouze 457 ha na výstavbu polních cest v celkové délce 913 km, tj. 0,14 % z celkové výměry realizovaných KPÚ. Ukazuje se, že i v nejbližší budoucnosti

rozsah potřebné výměry zemědělské půdy pro společná zařízení nepřesáhne 1,00 % výměry realizovaných KPÚ.

Náklady na ochranu před povodněmi

Opatření na ochranu před povodněmi, která budou vymezena programy vycházejícími z plánů hlavních povodí, hradí stát a kraje.

Náklady vzniklé obcím hradí obce. Stát a kraje mohou přispět. Právnické a fyzické osoby nesou náklady, které jim vzniknou vlastním opatřením k ochraně jejich majetku. Náklady na zabezpečovací práce na vodních tocích hradí jejich správci. Také vlastníci vodních děl hradí zabezpečovací práce. Majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo uložených opatření v době povodně hradí příslušní zřizovatelé povodňových komisí – obce, kraje, MŽP. Pozemkové úpravy v oblastech ohrožených povodněmi hradí stát.

Náklady na pozemkové úpravy v katastrálních územích ohrožených povodněmi

Na řešení protipovodňových opatření v ohrožených územích vláda ČR schválila již v lednu 2007 přibližně 1 miliardu korun na pozemkové úpravy, které se budou realizovat v období 2008 až 2012.

Vláda ČR a MZe předpokládá, že protipovodňová opatření se budou postupně budovat do roku 2020. Do roku 2012 by měla být realizována protipovodňová opatření cca ve 310 k.ú. s rozdílným rozsahem vlastních protipovodňových opatření.

Na základě analýzy dosud realizovaných protipovodňových a protierozních opatření v k.ú., kde byly provedeny KPÚ, tabulka 2, na tato opatření bylo použito celkem 0,25 % upravovaného půdního fondu.

Lze odvodit, že v dalším období pro protipovodňová a protierozní opatření nepřesáhne cca 0,40 % půdního fondu řešeného území.

Za tohoto předpokladu v období od roku 2008 do roku 2012 bude zapotřebí přibližně 450 ha zemědělských pozemků. Tyto pozemky bude třeba v převážné míře vykoupit od vlastníků, v krajním případě v rámci novely vodního zákona i vyvlastnit. Pro nákup, resp. vyvlastnění těchto pozemků za období 2008 až 2012 bude nutné uvažovat s finanční částkou cca 24 mil. Kč, viz tabulka 3. Za celé plánované období realizace proti-

Tabulka 2 – Rozsah společných zařízení u ukončených KPÚ v období 1995 – 2007

Pramen: ÚPÚ MZe, 2008

Ukončené KPÚ			Protipovodňová a protierozní		Polní cesty			Výsadba zeleně ÚSES		Společná zařízení celkem	
počet	výměra		výměra		výměra			výměra		výměra	
	ha	%	ha	% z KPÚ	km	ha	% z KPÚ	ha	% z KPÚ	ha	% z KPÚ
788	328 133	100	818	0,25	913	457	0,14	1 368	0,42	2 643	0,81

povodňových a protierozních opatření do roku 2020 bude zapotřebí minimálně 58 mil. Kč (v současné cenové relaci). V případě, že zemědělské pozemky pro zemědělské využití nebude možné odkoupit za vyhláškovou cenu (průměrná cena je 5,24 Kč/m²) potom lze uvažovat s možností nakoupit tyto pozemky za cenu stavebních pozemků, kde minimální vyhlášková cena je 35 Kč/m² bez přírážek a srážek. Orientační cena pozemků pro protipovodňová a protierozní opatření může činit až 158 mil. Kč.

Tabulka 3

Potenciální počet zahajovaných KPÚ v k.ú. ohrožených povodněmi a předpokládané finanční prostředky na nákup pozemků

Rok	Počet k.ú.	Předpokládaná výměra v ha	Protipovodňová a protierozní opatření v ha	Polní cesty v ha	Výsadba zeleně ÚSES v ha	Společná zařízení celkem v ha	Nákup pozemků pro protipovodňová opatření v mil. Kč	
			Podíl opatření na celkové výměře KPÚ v %				cena zem. pozemků ¹⁾	cena stav. pozemků ²⁾
			0,4	0,15	0,45	1,00		
2008	34	12 376	50	19	56	125	2,62	17,50
2009	54	19 656	77	30	88	195	4,04	26,95
2010	64	23 296	93	35	105	233	4,87	32,55
2011	74	26 936	108	40	121	269	5,66	37,80
2012	84	30 576	122	46	138	306	6,40	42,70
2008 - 2012	310	112 840	450	170	508	1128	23,58	157,50
2013 - 2020	455	165 159	660	248	743	1651	34,58	231,00
celkem do r. 2020	765	277 999	1110	418	1251	2779	58,17	388,50

Pramen: VÚZE a vlastní propočty, 2008

Poznámka: cena pozemků podle cenové vyhlášky MF k roku 2008

1. průměrná cena zemědělských pozemků 52 400 Kč/ha
2. průměrná cena stavebních pozemků v malých k.ú. 350 000 Kč/ha bez přírážek a srážek

Tyto orientační ceny se mohou snížit v případě, že vlastníci pozemků v k.ú., kde se budou provádět protipovodňová a protierozní opatření budou ochotni se vzdát poměrné části ze svého vlastnictví, tak jak to předpokládá zákon 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách.

Celkové náklady na pozemkové úpravy v katastrálních územích ohrožených povodněmi do roku 2012 budou tvořeny náklady na zpracování projektové dokumentace KPÚ ve 310 k.ú. v očekávané výši 790 mil. Kč a na nákup potřebných pozemků v celkové výši 24 – 158 mil. Kč, tj. očekávané celkové náklady budou cca 948 mil. Kč. V těchto nákladech nejsou

zahrnuty náklady na vlastní realizaci protipovodňových a protierozních opatření.

Pro realizaci těchto opatření a pro vyčerpání plánovaných finančních prostředků

nejdou pozemkové úřady v současné době a organizační struktura dostatečně připraveny. Bude potřeba provést příslušná organizační a institucionální změny, tak aby v činnosti pozemkových úřadů byly zohledněny regionální specifikace na rozsah a časovou posloupnost prováděných pozemkových úprav i v oblastech, ve kterých jsou zapotřebí protipovodňová opatření.

Literatura

- Němec, J. a kol.: 2008, Návrh regionální optimalizace činnosti a organizace pozemkových úřadů podle přírodních podmínek a agrární struktury regionu po roce 2010, roční zpráva NAZV č. 1R56016, VÚZE, říjen 2007, s. 52
- Slavík, L., Neruda, M.: 2007, Voda v krajině, FŽP, Univerzita J.E. Purkyně Ústí nad Labem, s. 176
- Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky
- Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách
- Zpráva o stavu vodního hospodářství, MZe ČR, 1998 -2007
- Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech

Konference BETON '08

Konferenci pořádá katedra betonových a zděných konstrukcí, Stavební fakulta, ČVUT v Praze u příležitosti 70. narozenin prof. Ing. Vladimíra Křístky, DrSc. Konference se koná 23.-24. září v konferenčním sále Masarykovy koleje v Praze.

Informace pro přihlášení

- K registraci na konferenci BETON '08 je třeba vyplnit přihlášku k účasti. Přihláška je přiložena k této pozvánce nebo je ke stažení na webových stránkách konference:

<http://concrete.fsv.cvut.cz/beton08>

- Řádně vyplněnou přihlášku k účasti na konferenci za každého účastníka jednotlivě a objednávku ubytování posíláte na adresu sekretariátu:

Terézia Němcová
ČVUT v Praze, Fakulta strojní
BETON '08
Technická 4
Praha 6 – Dejvice, 166 07
Tel.: +420 224 355 688
Fax: +420 224 310 292
E-mail: terezia.nemcova@fs.cvut.cz

Účastnické poplatky

- **Registrační poplatek:** při uhrazení do 30. Června 2680,- Kč (nečlen ČKAIT), 2380,- Kč (člen ČKAIT); při uhrazení do 23. Září 2980,- Kč (nečlen ČKAIT), 2680,- Kč (člen ČKAIT).
- Registrační poplatek zahrnuje: účast na odborném programu konference, 1x sborník & CD, 1x oběd, občerstvení o přestávce, společenský večer, DPH 19%.
- **Cena společenského večera pro doprovodnou osobu je 900 Kč.**

□ □ □

Informační systém LPIS a jeho využití na Pozemkových úřadech

Beno Slávik, Bc., Ing. Richard Filip, PÚ Písek

Historie systému začíná v roce 1999 závazkem České Republiky vůči Evropské unii. Podmínkou pro získání zemědělských dotací z EU byla právě evidence zemědělských pozemků na základě skutečného užívání půdy, tj. nejen dle katastru nemovitostí. Prvním stádiem vývoje byl offline systém, kdy společnost EKOTOXA OPAVA s.r.o. provedla prvotní zákresy půdních bloků a následně byly tyto kontrolovány na místně příslušných odborech Ministerstva zemědělství ČR. Zákresy byly evidovány digitálně – základem systému byl mapový server Autodesk Mapguide a databáze Oracle.

Novela 128/2003 Sb. zákona 252/1997 Sb. (o zemědělství) poprvé zavedla právní úpravu „Evidence využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů“. Především vyplynula nutnost evidovat farmářské bloky za přítomnosti uživatele. Stávající systém nevyhovoval především z důvodu pomalé aktualizace a prakticky nemožné pružné změně v užívání jednotlivých bloků. Stejně tak původní offline systém nemohl nijak úspěšně reagovat na kolizní zákresy a nedokázal poskytnout vhodnou přesnost.

Závažné nedostatky první generace LPIS donutily Ministerstvo zemědělství k rozsáhlé změně celé filosofie systému. Novým dodavatelem řešení se stala společnost Sitewell. Prvního května roku 2004 byla spuštěna finální verze LPIS2. Systém je stejně jako předchozí verze založen na mapovém serveru Mapguide a databázi Oracle. Jako celek funguje v reálném čase, čili veškeré provedené změny jsou s okamžitou platností evidované v centrální databázi. LPIS2 procházel během času stálým vývojem a implementoval nové a zjednodušující funkce.

16. července 2007 byla vydána zatím poslední verze 3. Oproti verzi druhé se zásadně změnil postup při evidenci změn půdních bloků. Do budoucna bude systém obsahovat další přídatné moduly jako například „Dokument Management“ – komplexní evidenci dokumentace právních důvodů užívání aj. Současná verze LPIS2 agreguje několik modulů: *Evidence půdy*, *modul Mimořádná aktualizace*, *Evidence zemědělských subjektů*, *Správa GMO*, *Dokument management* (zatím nepoužívaný), *Evidence hospodářských objektů*, *Statistiky*, *Datawell* a *Offline klient*.

- *Evidence půdy* je základním modulem LPIS, který zajišťuje veškerou evidenci půdy dle platných zákonných dikcí.
- *Mimořádná aktualizace* je rozšířením modulu Evidence půdy a je využíván čistě při aktualizaci farmářských bloků nad novými ortofotomapami.
- *Evidence zemědělských subjektů* – výkonný databázový systém pro hledání, třídění, zakládání či mazání jednotlivých zemědělských subjektů.
- *Správa GMO* – vše týkající se evidence pěstování „geneticky modifikovaných organismů“.
- *Evidence hospodářských objektů* – zákresy hospodářských objektů do online evidence dle platné legislativy.
- *Statistiky* – různé statistiky dle požadavků. Celorepublikové, krajské, okresní přehledy, dále přehledy dle uživatelů a jiné užitečné statistické údaje.
- *Datawell* – specializovaný systém pro export dat z Evidence půdy.
- *Offline klient* – systém zajišťující import dat například ze systémů GPS.

Modul Evidence půdy

Informační systém LPIS – Evidence půdy (Land Parcel Identification System, dále je „IS LPIS“) je multifunkčním nástrojem určeným pro potřeby evidence farmářských bloků pro zemědělsky hospodařící subjekty za účelem výplaty dotací a jejich kontrol. Jeho základní architekturou je systém volitelných vrstev. Dnes *IS LPIS - Evidence půdy* obsahuje kromě výše uvedené evidence řadu podpůrných vrstev GIS informací. Využití se nabízí rovněž pro činnost pozemkových úřadů, především v oblasti pozemkových úprav.

Rovněž pro využití pozemkovými úřady se jeví velice výhodné jednoduché ovládání zobrazení potřebných kombinací map. Pro základní činnosti dokáže LPIS vhodně nahradit složitější GIS aplikace, jako například systém Microstation, ArcGIS nebo Misys. Jednoduchá kombinace potřebných map pro prohlížení je dána intuitivním, plně česky lokalizovaným ovládáním.

Vrstva **ORTOFOTOMAP** nabízí v současné době snímky černobílé z let 1999 - 2001. Dále je možné zobrazit aktualizované barevné snímky pořízené v letech 2002 - 2003. V současné době dochází k obnově ortofotomap po třetinách republiky, tj. k plné obnově dojde vždy po třech letech. Nejnovější snímky jsou nyní k dispozici ve střední třetině území - pořízení leteckých snímků na jaře 2007.

Ortofotomapa 1999

Ortofotomapa 2002

Ortofotomapa 2005

Ortofotomapa 2007

Vrstva **KATASTRÁLNÍCH MAP** obsahuje mapy **pozemkového katastru (PK)** a **katastru nemovitostí (KN)**

Ortofotomapa v kombin. s PK a KN mapou

Digitální mapy (mapy DKM po obnově katastrálního operátu přepracováním (katastrální úřad) nebo cestou pozemkových úprav) s přímým propojením na soubor dat SPI.

DKM s daty SPI

Digitalizované mapy (KM-D - katastrální mapa - digitalizovaná; starší digitalizované mapy – překreslená PK+KN mapy v souřadnicovém systému Gusterberg či Sv. Štěpán), tyto mapy jsou přibližně natransformovány do S-JTSK.

Hranice K.Ú. (digitální mapa hranic katastrálních území).

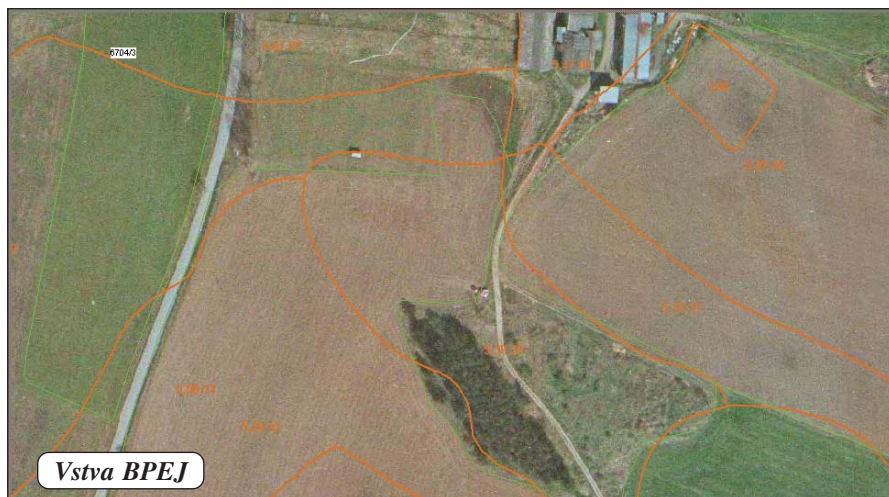
Veškeré tyto podvrstvy je samozřejmě možné jakkoliv kombinovat v závislosti na aktuální potřebě uživatele.

KM-D transformované do S-JTSK

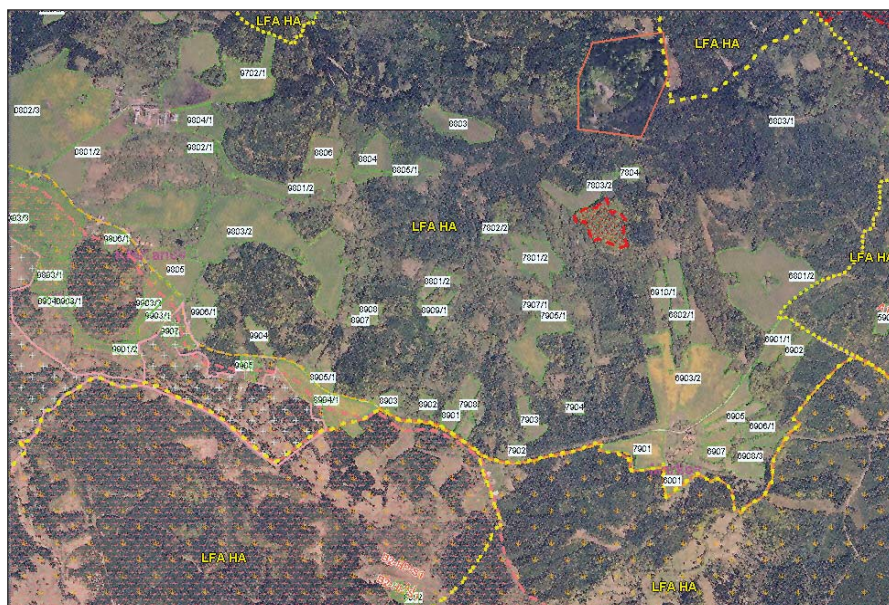

Vrstva **BONITOVANÝCH PŮDNĚ EKOLOGICKÝCH JEDNOTEK (BPEJ)** - digitální mapa vymezující hranice bonitované půdně ekologické jednotky. **(Obrázek vrstvy na následující straně! ➤)**

Vrstva **KOMPLEXNÍ POZEMKOVÉ ÚPRAVY** - vrstva, kde je možné zobrazovat např. návrhy pozemkových úprav či nově dokončené úpravy do doby, než se mapa oficiálně zařadí do vrstvy katastrálních map (např. na žádost PÚ pro rychlou potřebu převidování farmářských bloků po provedení KPÚ na základě nové digitální mapy).

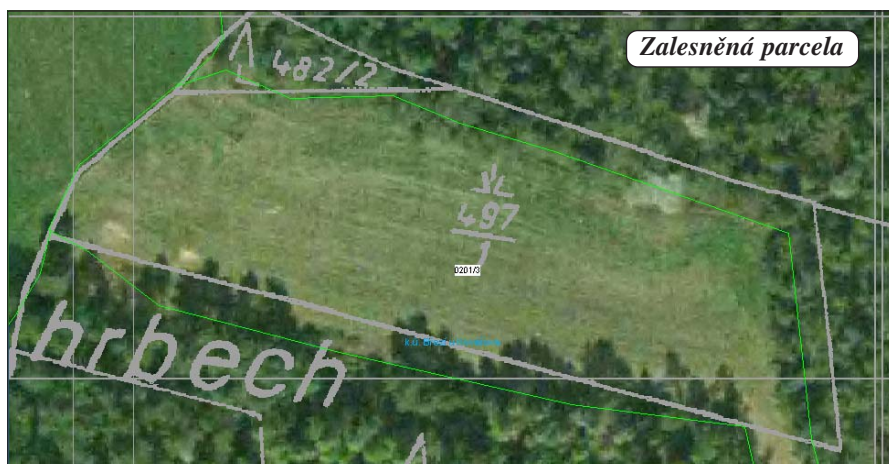

Vrstva ENVIRO apod.- správa vrstev chráněných území a vrstev AEO, přehled lokalit Natura 2000.

Využití systému LPIS pro potřeby Pozemkových úřadů

Využitím IS LPIS pro pozemkové úpravy se rozumí především získání podkladů a obecného přehledu ve sledovaném katastrálním území. Z informací získaných v LPIS je žádoucí vycházet již při přípravě **plánu společných zařízení**. Protože stav evidence katastru nemovitostí ne vždy zcela odpovídá skutečnosti, je možné dle uživatelských bloků ověřit například kulturu jednotlivých pozemků (pokud je např. v podhorských oblastech zařazena do osevního postupu jetelotrávní směs na 2-3 roky, není ani při pochůzce v terénu zřejmé zda se jedná o pozemek skutečně užívaný jako orná půda). Vhodnou kontrolou je také stav zalesňování zemědělské půdy. Protože je

povinností uživatele nahlásit jakoukoliv změnu v užívání pozemku do 14ti dnů od vzniku této změny, podává LPIS přehledné a téměř aktuální informace o stavu využití jednotlivých pozemkových parcel.

Zalesněná parcela – v KN stále jako orná

Parcelní číslo:	497/1
Výměra [m ²]:	8721
Katastrální území:	Březí u Kovářova 671398
Číslo LV:	276
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	GUST2880,V.S.II-24-02
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	orná půda

LPIS již kultura „zalesněno“

Uživatel:	
PB/DPB: 0201/3 (760-1100)	
Základní	Podrobné Klasif. Změny Dotace NS
Historie	AZP Katastr Vazby Supervize Log
Stav:	Účinný
Účinnost od:	13.09.2005
Účinnost do:	
Uživatel:	Karel (reg.č.)
Výměra [ha]:	0.87
Kultura:	zalesněno
Režim EZ/PO:	Konvenční hospodaření
Stav k 30.6.2003:	způsobilý
Územní příslušnost:	ZAPÚ Písek

Dále je LPIS rychlým zdrojem kontaktů na stávající uživatele zemědělské půdy. S nimi je žádoucí projednat a využít jejich praktických znalostí o lokalitách ohrožených erozí a případně navrhnout vhodná a účinná opatření pro zmírnění erozního smyvu na zemědělské půdě; samotný vlastník, pokud nehospodář, mnohdy nemá o situaci potřebné znalosti a často neprojevuje potřebný zájem.

Při sestavování návrhu komplexních pozemkových úprav je též potřebné přihlížet k lokalitě stávajících nájemců a dle technických možností respektovat nejen práva vlastníků (jak ukládá zákon o pozemkových úpravách) ale navíc navrhnout logické uspořádání nových parcel s maximálním přihlédnutím ke stávajícímu způsobu obhospodařování.

Velice důležitým aspektem při sestavení návrhu pozemkových úprav je i současné rozmístění kultur trvalých travních porostů. Dle možnosti by se mělo předcházet při návrhu nového uspořádání pozemků vzniku tzv. příznaku rozorání, což má zatím – s ohledem na právní dosud nepřesnou úpravu v této oblasti – negativní dopad v dotační oblasti.

Po schválení komplexní pozemkové úpravy je velmi výhodné prostřednictvím IS LPIS řešit vyměřování zemědělské půdy. Není vždy zcela nezbytné zajišťovat přesné vytyčení jednotlivých vlastnických parcel, ale mnohdy bohatě postačí přibližné jednoduchými metodami. Každý Pozemkový úřad je vybaven přístrojem GPS, který je možné s vyhovující přesností použít k těmto přibližným potřebám určení hranic uživatelských bloků hospodařících subjektů.

PROCHÁZKA ČESKÝMI KATASTRY

Ing. Jan Bumba, Praha

ÚVOD

Právní předpisy, týkající se pozemkových úprav, t. j. zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 545/2002 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav, obsahují celou řadu ustanovení o katastru nemovitostí. Každý, kdo se problematikou pozemkových úprav zabývá, musí znát dostatečně podrobně obsah katastru nemovitostí, ale měl by i rámcově znát vývoj katastrální problematiky vzhledem ke kontinuitě vzájemných souvislostí mezi katastrem a pozemkovými úpravami. I pozemkové úpravy, byť v různých formách a pod různými názvy, mají dlouhodobou tradici.

Značná část z nás je navíc i „soukromým uživatelem“ katastru nemovitostí, neboť je vlastníkem nemovitosti nebo bytu v osobním vlastnictví. Katastr nemovitostí je velice rozsáhlý informační systém, na který je občas slyšet chválu, ale velmi často kritiku. Proto je potřeba trpělivě vysvětlovat jeho principy, možnosti i omezení. Jenže: ke každému vysvětlování musí být dva: ten, který se snaží vysvětlovat a ten, kdo trpělivě naslouchá (či v našem případě čte).

Na přelomu roku 2007 a 2008 vydalo nakladatelství GRADA Publishing, a.s., jako svou 3085. publikaci knihu ČESKÉ KATASTRY OD 11. DO 21. STOLETÍ autora Ing. Jana Bumbly. Jedná se o ojedinělé dílo, neboť poprvé popisuje vývoj a principy evidování nemovitostí v průběhu téměř tisíce let. Dosavadní zveřejněné materiály o této problematice se týkaly buď pouze některé z významných etap, nebo představují výstupy z různých seminářů a podobných akcí, případně mají charakter studijních skript. Vydaná publikace tedy představuje originální souhrnné dílo o katastrech na našem území.

Snahou autora tohoto článku je seznámit čtenáře s vývojem katastru v jeho jednotlivých etapách, ať už se v průběhu staletí tento evidenční nástroj nazýval jakkoli, a poskytnout čtenáři srozumitelný souhrnný přehled o vývoji svérázných evidenčních nástrojů, jejichž mnohé partie jsou součástí národní kultury. Zároveň by rád poskytl alespoň dílčí informaci o rozsahu a náročnosti práce trvající téměř tisíc let. Čas od času se během těch staletí vyskytl moment, který znamenal zlom v pojetí katastru a jeho výsledek v něm setrval částečně do současné doby. Samozřejmě, že kromě dílčích vítězství se vyskytovaly i prohry, jako v každé lidské činnosti. Zcela určitě těm tisícům a tisícům zeměměřičů a jejich laickým pomocníkům, ať už v průběhu staletí v terénu šlapoucím bláto a nebo v kanceláři řešícím výpočty a kresbu, patří uznání a úcta a snad i pokora.

Rekneme si tedy něco o obsahu jednotlivých kapitol knihy.

1.

CO JE VLASTNĚ KATASTR

Slovo **katastr** pochází ze středolatinšského **capitastrum**, což znamená volně přeloženo listinu uspořádanou podle hlav (ať už míníme hlavu jako označení jedince či v literárním slova smyslu jako kapitolu nebo soubor kapitol v literárním díle), později podle jakýchkoli jednotek. Zjednodušením (nechceme-li přímo říci zkomolením) vzniklo slovo „katastr“, u kterého v některých jazycích byla souhláska „t“ změněna na „d“ (kadaster, kadastr, kadaster apod.). V podstatě se jedná o správní nástroj vyznačující stručně a přehledně soustavný popis zvláštních vlastností osob, věcí nebo práv. Pod pojmem „katastr“ se může skrývat hodně věcí (katastr elektrických vedení, katastr voličů, katastr podzemních sítí, katastr vodstva, katastr lavinových polí a mnohé další).

Obecně vzato lze tedy katastr chápat jako veřejnoprávní zařízení, které shromažďuje, třídí, eviduje a aktualizuje údaje o jevech, které jsou jeho obsahem a poskytuje o těchto jevech patřičné informace. Je uspořádán v logicky sestá-

vených souborech, umožňujících spolehlivou orientaci v jeho obsahu a solidní kvalitu informací.

Všechny katastry mají společné základní charakteristiky. Každý katastr je totiž:

- úplný, tj. obsahuje data o všech svých předmětech a žádný nevynechává,
- stejnorodý, tj. podává data ze stejných hledisek pro všechny předměty,
- přehledný, takže poskytuje správnou a snadnou orientaci,
- aktualizovatelný, t. z. že jej lze snadno a přesně udržovat v souladu se skutečným či právním stavem bez porušení charakteristik uvedených výše,
- vytvořený na podkladě právní normy, čili byl vždy veřejnoprávním institutem spravovaným pověřeným státním orgánem.

V článku se budeme zabývat pocho-pitelně pouze jedním typem těchto katastrů: katastrem pozemků či katastrem pozemků a budov. Připomeňme se, že jde o nástroj, který patří mezi nejobsáhlejší informační systémy. České katastry lze v podstatě rozdělit do dvou zásadních historických etap:

1. etapa katastrů pouze popisných s odhadovanými technickými údaji a bez mapové složky; tato etapa trvala zhruba od poloviny 11. století do druhé poloviny 18. století,
2. etapa katastrů s exaktním mapovým podkladem, existující od závěru 18. století dodnes.

Historická posloupnost vývoje katastru je následující:

- první úřední soupisy jako počátky berních evidencí,
- rustikální katastry (1. a 2. berní rula),
- tereziánské katastry (3. a 4. berní rula, exaequatorium dominicale),
- josefský katastr,
- tereziánsko-josefský katastr,
- stabilní katastr (včetně reambulovaného katastru a katastru evidence daně pozemkové),
- pozemkový katastr,
- jednotná evidence půdy,
- evidence nemovitostí,
- katastr nemovitostí.

A o těchto jednotlivých etapách si řekneme několik podrobností.

2.

POČÁTKY ČESKÝCH KATASTRŮ PRVNÍ ČESKÉ SOUPISY PŮDY

Roku 1012 nastoupil na český knížecí stolec kníže Oldřich, devátý Přemyslovec, nejmladší ze třech bratrů (Boleslav – Jaromír – Oldřich). Nástupem

Kníže Oldřich. Portrét podle fresky ve znojemské rotundě. Archiv autora

byl porušen od dávnověku respektovaný princip primogenitury (prvorozenectví). Jednalo se o nutné řešení: nejstarší bratr skončil jako lapka v jakémsi polském vězení a prostřední bratr byl eunuch, takže rod Přemyslovců by vymřel po meči. Oldřichovo první manželství s blíže neznámou šlechticnou se nepovedlo, neboť zůstávalo bezdětné, takže Oldřichem by přemyslovský rod vymřel

po meči rovněž. Oldřich tedy uvedl ke knížecímu loži a stolu prostou venkovanku Boženu. Jestli skutečně byla – jak praví báje – pradelna, historické prameny neuvádějí. Podle Kosmovy kroniky byla „sedláka Křesiny dcera“, takže dle dnešní transkripce by se zřejmě jmenovala Božena Křesinová. Kněžna Božena povila Oldřichovi syna Břetislava, později jednoho z nejvýznamnějších panovníků přemyslovských Čech.

Rozsah českého státu za panování Přemysla II. Otakara Archiv autora

Uvádí se, že roku 1022 zavedl kníže Oldřich **daň z lánů**, nazývanou **aratura**. Výměra pozemků se odhadovala a byla tedy značně nepřesná. Jeden lán jako měrová jednotka představoval asi 18 ha a v průběhu staletí se poněkud měnil v závislosti na panovníkových schopnostech hospodařit: za panování Jana Lucemburského měl menší rozměr, takže jedna usedlost musela vykazovat větší počet lánů, čili větší daňový základ. Jan Lucemburský prostě potřeboval hodně peněz, aby se po Evropě předváděl jako pravý rytíř a doba jeho vládnutí byla dobou daňového útisku. Přesto však každého Čecha zahřeje u srdce jeho výrok, pronesený prý v bitvě u Kresčaku: „Toho bohda nebude, aby český král z boje utíkal“. Po několika letech vládnutí jeho syna Karla IV. rozměr vzrostl, takže táž usedlost vykazovala menší počet lánů a tím i menší daňovou zátěž.

Přes svou primitivnost a nepřesnost znamenaly tyto soupisy půdy jeden významný krok: daly základ vzniku a dalšímu vývoji **veřejnoprávního evidenčního nástroje**, tedy nástroje vzniklého v zájmu státu a za prostředky státu a sloužícího potřebám státu. V počátku sloužily výlučně fiskálním (berním, daňovým) účelům a až ve dvacátém století začaly plnit i další funkce. Zahájily vý-

voj systematického a systémového zpracování a evidování jevů na zemském povrchu, podchycujících symbiózu přírodních elementů s tvořivou lidskou činností.

Neodpustíme si jedno odbočení. Pokud vám pojem lán připomíná i něco z jiné oblasti, je to v pořádku. Čtenáři beletrie starších autorů (Alois Jirásek, Tereza Nováková, Václav Beneš Třebízský a mnozí další) si jistě vzpomenou, že vážnost hospodáře se – mimo jiné – odvíjela od velikosti jeho statku. Takže existovala různá označení sedláků: čtvrtláník, půlláník, dvouláník a podobně. Pojem lán se tedy udržel po celé věky až do nedávné doby.

V závěru této kapitoly připomíná autor zajímavou okolnost, související s vývojem katastru: kolonizaci pohraničí.

3.

RUSTIKÁLNÍ KATASTR

V roce 1618 začala třicetiletá válka. V Čechách poněkud svérázně: vyhozením místodržících Slavaty a Martinice s písařem Fabriciem z oken dvorské kanceláře. Dne 8. listopadu 1620 prohrály české stavy (v podstatě protestantské) a jejich spojení ostudným způsobem bitvu na Bílé Hoře. Bitvou skončila česká fáze války, následovala falcká fáze, dánská fáze a konečně švédská fáze, vracějící se jedním hrotem bumerangu do českých zemí. Tato fáze znamenala i vyplnění královského radu Karlštejna a loupež proslulých rudolfinských sbírek z Pražského hradu.

A opět bychom si, s prominutím, dovolili připomenout jednu nepřilíš známou drobnost: ve vojsku Fridricha Falckého působil i jistý francouzský mladík jménem René Descartes. Ne snad, že by na Bílé Hoře přímo bojoval, byl členem zásobovacích jednotek (dnes bychom řekli logistických, prostě raboval po okolí maso, mouku a podobné potraviny a píci pro koně). Jde skutečně o téhož člověka, který vbrzku, většinou pod jménem Cartesius, se stal proslulým materialistickým filozofem, zakladatelem racionalismu (m.j. autor slavného výroku *Cogito ergo sum* – Myslím, tedy jsem), ale především – z pohledu našeho odborného zájmu – vynikajícím matematikem, autorem nejenom kartézského součinu, ale hlavně pravoúhlých souřadnic s osami **X** a **Y**.

Třicetiletá válka znamenala dramatický zásah do všech součástí života země, kterými prošla. Po jejím konci zůstalo v Čechách a na Moravě množství opuštěných a vyhořelých usedlostí, jejichž zemědělské a lesní pozemky si šlechta ochotně a bez skrupulí zapojovala do svých panství. Král, t.j. koruna čili stát, nemohl uplatňovat zvykové právo odumrti, neboť pro to nebyly připraveny právní předpoklady. Lidské ztráty byly nepředstavitelné. Různé prameny uvádějí různou výši: o život přišlo

30% až 60% prostého obyvatelstva Čech, Moravy a Slezska. A z takto sníženého lidského základu se ždímalý daň, předstávající až 72% hrubého výnosu. Bylo nutno hledat nový daňový mechanismus.

V roce 1654 vznikla **1. berní rula** (někdy též rula - *catastrum rollare*), neboli 1. rustikální katastr. Jak z názvu vyplývá, evidence podchycovala pouze rustikální (selskou, nesvobodnou) půdu. Výsledky 1. berní ruly nevycházely z exaktních podkladů, ale z t.zv. „jenerální vizitace“ čili celkové přehlídky pozemků. Význam 1. berní ruly spočívá nikoli v technické, ale v právní stránce.

První berní rula vnesla do berního režimu pro věky příští **právní charakter půdy**: půda jednou zapsaná v berní rule (či v jejím nástupci) byla nadále nesvobodná, zdanitelná a nemohla být z evidence vyňata (např. do půdního fondu dominikální – panské - půdy) jinak než směnou nebo koupí a patričním daňovým odvodem ve prospěch státu.

První berní rula neměla dlouhého trvání. Již po třiceti letech – v roce 1684 – vznikla **2. berní rula** neboli 2. rustikální katastr. V podstatě se jednalo o úpravu a zpřesnění 1. berní ruly, což bylo ostatně prezentováno i v preambuli zřizovacího dekretu: „... jenerální revizitace dosud zánovní berní ruly ...“.

Druhá berní rula nepřinesla do evidování zdanitelné půdy žádný významný prvek. Přes opakované královské sliby přesného vyměření Čech nedošlo k prosazení tohoto rozhodnutí. Takovýto mimořádný zásah do struktury evidenčního nástroje čekal na jinou osobnost a na jiné historické podmínky a souvislosti.

Rovněž v závěru této kapitoly autor odbočil od problematiky vývoje katastrů a zařadil zajímavou část – Postavení a úloha zeměměřičů v průběhu staletí.

4.

MOUDRÁ PANOVNICE A JEJÍ KATASTR

VE ČTVRTÉ kapitole se zajímavým názvem se autor zabývá mimořádně rozsáhlým katastrálním dílem, na jehož vzniku měla největší zásluhu panovnice Marie Terezie I. Nastoupila na trůn v obtížné době, neboť říše byla prakticky na všech stranách ve válce se sousedy a navíc v obtížné pozici: do té doby neexistovala v Evropě žena s vladařskou korunou.

Začala vládnout s odhodlaností a heroismem, hodnými obdivu.

TEREZIÁNSKÉ KATASTRY

ANI 2. berní rula nevydržela o mnoho déle než její předchůdkyně. Příčinou jejího zániku byly názory Marie Terezie, která byla právem považována za osvícenou panovnici. Navíc měla štěstí při výběru svých ekonomických poradců.

Marie Terezie I. Archiv autora

Velmi brzy poté, co na základě pragmatické sankce nastoupila jako první žena na trůn, urychlila práce na dokončení nového katastru. Do této činnosti vstupovala nejen s velkým nadšením, ale s velmi konkrétními představami na ucelený katastr jako univerzální daňový instrument, nerozlišující dominikální a rustikální pozemky. Do jaké míry se jí tento záměr podařilo realizovat, uvidíme dále.

Práce na katastru začaly za panování jejího předchůdce (a otce) Karla VI. v roce 1715 a byly ukončeny v devátém roce panování Marie Terezie. V roce 1748 byla zavedena **3. berní rula**, neboli též 1. tereziánský katastr rustikální. Vyhlášením jeho platnosti došlo k mimořádně závažné změně v postavení a především v přístupnosti katastru: operát přestal být státním tajemstvím a strany mohly proti jeho obsahu podávat po dobu tří let námítky a připomínky a i nadále směly nahlížet do operátu. Byl tedy poprvé nastolen základ principu **veřejnosti katastrálního operátu**.

Třetí berní rula dlouho neobstála. Finanční nátlak dvora nedovolil, aby daň byla vyměřena spravedlivě podle zhodnocení berních podkladů. V rámci tříleté lhůty se sešlo neočekávaně mnoho stížností, které byly většinou oprávněné. Především proto navrhly samotné stavy nápravu chyb 3. berní ruly.

Opět pouze na základě jenerální revizitace a nikoli exaktních přístupů vznikla v roce 1757 **4. berní rula**, neboli 2. tereziánský katastr rustikální, který sama Marie Terezie pokládala za provizorium.

Z dobře míněných záměrů se při tvorbě svých katastrů Marii Terezii některé podařilo realizovat zcela, některé částečně a některé se nepodařilo realizovat vůbec. Odpor dvora (nikoli tedy neochota Marie Terezie) a šlechty obecně jí neumožnil zavést všechny změny.

Přesto však stojí za zmínku některé zásadní okolnosti:

- poprvé v naší historii k dřívějším praktikám vizitací, přiznání a složitých verbálních popisů údajů příby-

lo i **částečné měření zeměměřiči**; nepodařilo se však docílit stavu, aby alespoň v jedné ucelené zemi či provincii říše byl vytvořen souhrnný operát na podkladě měření,

- byl vytvořen částečný katastr dominikální půdy, i když nikoli jako součást státního katastru, ale jako jisté rozhraní nebo vyrovnání mezi půdou rustikální a dominikální; evidence dostala název **Exaequatorium dominicale** neboli vyrovnání panské (equator = rovník [lat.]).
- katastrální operát se pro věky přišel stal **operátem veřejným** s možností přístupu k jeho informacím komukoli, kdo o ně projevil zájem.

První tereziánský katastr rustikální spolu s exaequatorium dominicale tvoří první úplný katastr veškeré půdy u nás. V odborné literatuře je zkráceně nazýván **katastrem tereziánským** neboli **tereziánskou rektifikací katastru** (rektifikace = oprava).

Kapitola obsahuje i velmi zajímavý nápad na zaměření země pro daňové účely. Jeho autorem byl Petr Kašpar Světecký z Černic. Světecký téměř jasně počítal s provedením určitých hospodářsko-technických úprav pozemků. Panovnice dala Světeckého návrh posoudit Dvorské kanceláři, která – jak jinak – se k návrhu postavila zamítavě. Marie Terezie I. již neměla sil na prosazování převratných změn. To čekalo na někoho jiného: na panovníka moudrého a především dostatečně razantního.

Za zmínku stojí, že autor si všímá i jedné osobní záležitosti Marie Terezie I. V českých zemích se traduje mnoho pomluv týkajících se jejího osobního života. Avšak: každý, kdo si dá práci s vyhledáním příslušných historických podkladů zjistí, že o hanlivých historikách se nikde nic neuvádí. Naopak: všechna historická fakta, např. osobní korespondence, svědčí o jejím vřelém, nejdříve mileneckém, později manželském

vztahu k Františku I. Lotrinskému a neméně vřelé mateřské lásce k dětem. Často se uvádí její emotivní vystoupení před uherským sněmem, kde jako uherská královna v uherském kroji s několika měsíčním synkem Josefem v náručí prosila uherské grófy o vojenskou pomoc v počátcích svého vládnutí. Úspěšně.

Autor své tvrzení o čistém životě Marie Terezie I. dokládá i citací části nápisu na dvojitém sarkofágu panovnice Marie Terezie I. v kapucínské hrobce ve Vídni z knihy G. M. Cristenové *Mezi trůnem a láskou*: „...provdána velmi šťastně, uchovala svou svatou manželskou lásku až do hrobu neporušenou... Bůh jí propůjčil nejušlechtlejší plody lásky, početné, nejlaskavějším rodičům zcela podobné potomstvo. Moudrosti této prozíravé ženy vděčí vlast za upevnění náboženství, podporu vojenské kázně, péči o svobodné umění, spravedlivé rozdělení daní a obnovení obchodních předností, šlechtické mládeži přístupné školy, ctnost a vědy”.

O prozíravosti a jednoznačném náhledu Marie Terezie svědčí fakt, že nedovolila poslední katastr revidovat či opravovat, protože byla přesvědčena, že opravy jej nezachráně. Věřila pouze v jedinou nápravu: vytvoření katastru na podkladě důkladného zaměření země. K tomuto kroku už nebylo daleko. Učinil jej její syn císař Josef II.

5.

OSVÍCENÉ MATKY OSVÍCENÝ SYN JOSEFSKÝ KATASTR

Kultivovaný encyklopedicky vzdělaný a nesmírně pracovitý syn Marie Terezie I. Josef II. proslul dlouhou řadou císařských patentů, tedy norem odpovídajících dnešním právním předpisům. Z hlediska našeho zájmu je nepochybně nejvýznamnější patent z 20. dubna 1785, který v „české“ verzi začínal takto:

**My Josef druhý z Milosti Boží
vyvolený Císař Římský.... na prostředky
jsme myslili, jakožto Otec, a Správce nám od Opatrnosti Božské
zvěřených Zemí..... k Vgiffený Potřebnostech Státu ...by každá
Krajina, každá Obec, a každý poručný vlastního Kruntu Držitel
dle Míry Kruntu, který on užívá, s jeho
Podílem dokonale zarowno přispěl,.....**

(Patent z 20.IV.1785).

„My Josef druhý z milosti Boží vyvolený císař římský na prostředky jsme myslili, jakožto otec a správce nám od opatrnosti Božské svěřených zemí k ujištění potřebnostech státu by každá krajina, každá obec a každý poručný vlastního kruntu držitel dle míry kruntu, který on užívá, s jeho podílem dokonale zarowno přispěl ...“

Císař Josef II. pochopil, že další zdonalování berní ruly a exaequatoria již není možné a uložil Dvorské kanceláři, aby mu podala návrh na opravu katastru na základě vyměření půdy a změny v jejím právním postavení. Šlo o mimořádně závažný akt, který poznamenal české a rakouské dějiny. Patent totiž znamenal zlom v konstrukci berní politiky především v těchto okolnostech:

- stanovil na rozdíl od předchozích katastrů **rovnost v právním postavení půdy** bez ohledu na to, zda se jedná o rustikál či dominikál, čímž zbořil půl tisíciletí trvající normu nezdaňování nebo pouze malé zdaňování panské půdy,
- za základ vyměrování daní stanovil nikoli panství, ale technicky definovatelnou plochu **katastrální obce** (pozdějšího katastrálního území),
- poprvé v naší historii uložil **katastrál-**

ní mapování, tedy vyměření půdy, jako základ pro konstrukci berní politiky.

Katastrální mapování začalo stanovením, omezníkováním a zaměřením obecních hranic, které, až na povolené změny, platí v podobě katastrálních hranic dodnes. Pak bylo v rámci území obcí vymezených hranicemi obcí přikročeno k vyměrování pozemků. Složitě, rozsáhle a nepravidelné pozemky, zvláště lesní komplexy a pozemky v horském či bažinatém terénu, byly zaměřeny zemskými geometry stolovou metodou, pozemky menšího rozsahu a pravidelnějšího tvaru měřili sedláci řetězcem nebo kalibrovaným provazcem. Na jednotnost prací dohlížely podle podrobných instrukcí krajské komise a v každé zemi zemská komise. Bylo pamatováno na **veřejnost, nestranost a kontrolu**. Práce byly dobře organizovány a byly dokončeny v překvapivě krátkém čase 4 let v roce 1789.

Josefský katastr vyhotovený na základě měření zjistil v Čechách a na Moravě o 60 % berní půdy více, než bylo v tereziánském katastru. Na krátkost doby, v níž byl josefský katastr vyhotoven, je dílem mnohem dokonalejším než dřívější katastry, které se napojovaly na pochybný základ věčnými vizitacemi či revizitacemi. Měl však i řadu nedostatků, z nichž jako největší se z geodetického hlediska jeví způsob měření, porušující jednu ze základních geodetických zásad – postup „z velkého do malého“. V josefském katastru byly zaměřené drobnější části zapojovány do větších celků pouhým sčítáním či souhrnem (čili geodetickou mluvou: „měření z malého do velkého“), čímž se současně sčítaly a tedy s postupem vzdálenosti narůstaly i měřické chyby. Další závadou jsou kvalitativní rozdíly mezi výsledky docílenými zemskými geometry a skupinami vytvořenými z řad poddaných.

TEREZIÁNSKO-JOSEFSKÝ KATASTR

Po smrti císaře Josefa II. zahájili stavové boj proti josefskému katastru. Josefův nástupce Leopold II. zrušil josefský katastr a patentem z 9. května 1790 zavedl opět tereziánský katastr, avšak s výměrami katastru josefského. Zavedl opět diferencovanou berní politiku, znamenající odlišné podmínky podle zařazení: pro poddanskou půdu platilo ordinarium a pro dominikální půdu extraordinarium.

Tímto zásahem vznikl jakýsi křížnec obou předchozích katastrů, který akcentoval chyby a nevyužil výhody obou předchůdců: tereziánsko-josefský katastr. Ten platil - s dílčími úpravami - až do roku 1846, tedy do doby vyhlášení nového evidenčního nástroje - stabilního katastru. Dlužno podotknout, že význam tereziánsko-josefského katastru měl pro další vývoj katastrů pouze jediný pozitivní význam: ujištění, že touto cestou jít nelze.

Tereziánsko-josefský katastr se neproslavil ani žádnými markantními právními přínosy. Jeho nedostatkem bylo právní pojetí rozdílnosti zdaňování dominikální a rustikální půdy, který nemohlo vyvážit ani používání výměr parcel podle vyměření pozemků v přírodě. Tento katastr zabírá v odborné literatuře pouze okrajové místo, odpovídající skutečnosti, že jeho podíl na rozvoji katastrální problematiky je prakticky nulový.

Na konci této kapitoly je zařazena část nazvaná **Katastrální mapa tenkrát a dnes**. Popisuje strukturu katastrální mapy od jejich počátků v josefském katastru až (s nutným předběhnutím popisu vývoje katastru) po současnou dobu, včetně rozdělení do jednotlivých struktur map podle jejich specifických charakteristik.

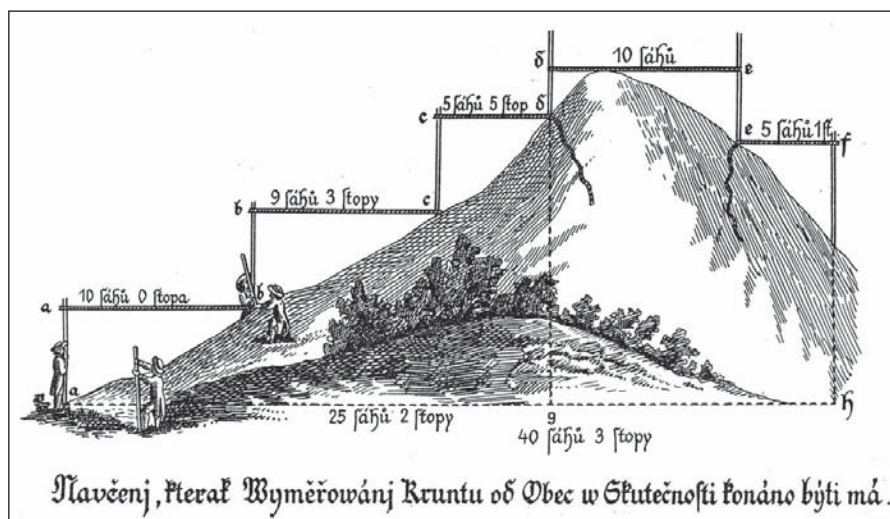
Pokračování článku v příštím čísle časopisu PÚ.

Zeměměřič cílí z levého pevného bodu
Archiv autora

Zeměměřič cílí z pravého pevného bodu
Archiv autora

Měření sedláků (stará kresba)

Archiv autora

Vodohospodářská opatření realizovaná v roce 2007 v rámci pozemkových úprav na Pozemkovém úřadu v Nymburce

Ing. Zdeněk Jahn, CSc., a Ing. Jan Kusovský

V rámci pozemkových úprav na našem okrese Nymburk byly realizovány v minulém roce dvě vodohospodářské akce. První v rámci KPÚ Choťovice kde byla postavena vodní nádrž a druhá v rámci JPÚ Dobšice, (vyvolaná stavbou dálnice D 11), kde byla realizována výstavba záchytného příkopu včetně sousední cesty a liniové zeleně. Výběrová řízení na projekty obou akcí vyhrála firma Hydroprojekt CZ, a.s. Praha a realizaci provedly firmy PSVS a.s. Praha a Aquasys, a.s. Žďár nad Sázavou. Vyhotovená díla byla včas a bez závad převzata naším Pozemkovým

úřadem a převedena do vlastnictví obcí Choťovice a Dobšice. Veškeré potřebné údaje k jednotlivým akcím jsou přehledně vyjádřeny v následujících tabulkách doplněných fotodokumentací.

Záchytný příkop Dobšice	v rámci JPÚ
projektant	HYDROPROJEKT CZ, a.s., Tábořská 31, Praha 4
dodavatel	AQUASYS, a.s., Strojní 1208/12, 591 01 Žďár nad Sázavou
dobu výstavby	od 1. 12. 2006 do 31. 3. 2007
účel vodohospodářského opatření	zachycení a odvedení povrchového odtoku mimo zastavěnou část obce stabilizace doprovodné výsadby zeleně
náklady na výstavbu	955 tis. Kč
délka	266 m
výsadba	50 ks stromy , 360 ks keře

Nádrž Dobšice

Nádrž Choťovice	v rámci KPÚ
projektant	HYDROPROJEKT CZ, a.s., Tábořská 31, Praha 4
dodavatel	Pražské silniční a vodohospodářské stavby, a.s., Dubečská 3238, Praha 10
dobu výstavby	od 27.8. 2007 do 29. 11. 2007
účel vodohospodářského opatření	zpoždění povrchového odtoku z řešeného území (protipovodňový účinek) zadržení vody v krajině obohacení biocentra o vodní složku estetický
náklady na výstavbu:	2.295 tis. Kč
délka hráze	108 m
max. zadržený objem vody	17.714 m ³
zdroj vody	Mirkovický potok
plocha povodí	1,99 km ²
plocha nádrže	
při normál. hladině	1,3 ha

Nádrž Choťovice

Suchá retenční nádrž Hustopeče-Starovice reg. č. III/2

Ministerstvo zemědělství ČR, Pozemkový úřad Břeclav – soutěž 2006

Kategorie: Vodohospodářská opatření

ÚČEL A POPIS VODNÍHO DÍLA

Hlavní účel vodního díla je ochrana severozápadní části města Hustopeče a obce Starovice před povodněmi. Vodní nádrž slouží k transformaci povodňových průtoků z povodí a tím ochraně obce Starovice. Do nádrže je zaústěn průleh odvádějící vody z povodí Štinkavy severozápadně nad městem Hustopeče. Tím zajišťuje rovněž protipovodňovou ochranu severozápadní části města Hustopeče. Při průchodu povodňového průtoku $Q_{100} = 10,1 \text{ m}^3/\text{s}$ dojde k transformaci odtoku z nádrže na $Q_{100\text{ovl}} = 2,4 \text{ m}^3/\text{s}$.

Popis :

Dílo sestává ze dvou částí:

- svodný průleh pro převedení vod z části povodí Štinkavy severozápadně nad Hustopečemi.
- suchá vodní nádrž

Svodný průleh

Průleh zajišťuje zachycení a svedení srážkových odtoků z povodí nad Hustopečemi do suché retenční nádrže. Vtok do průlehu je nad komunikací Starovice – Hustopeče zajištěn kašnovým vtokovým objektem. Pod komunikací je převeden trubním propustkem DN 1000 mm.

Pod propustkem je osazen měrný Thompsonův přepad pro měření průtoků a odvození množství splachů. Měření průtoků bude zajišťovat VUMOP Praha, pracoviště pozemkových úprav Brno (ing. Podhrázká).

Průleh je proveden jako částečně zahluubený a zčásti ohrázený. Příčný profil průlehu je miskovitý s mírnými sklony svahů 1 : 5. Dno a svahy průlehu jsou zpevněny zatravněním. Podél průlehu jsou vysázeny dřeviny. Ty tvoří souvislý biokoridor usnadňující migraci zvěře. Zároveň slouží jako zábrana proti poškození průlehu zejména zemědělskou technikou při polních pracích.

Před zaústěním průlehu do zátopové části poldru je na průlehu umístěn zpevněný brod a nad ním rozsáhlá česlová stěna pro zabránění vtoku větších plavenin do nádrže (aby nedošlo k ucpání výtokového objektu).

Suchá vodní nádrž

Zemní hráz

Zemní hráz je nasypána ze zemin těžených v zátopě nádrže. Koruna hráze má šířku 4,5 m. Sklon návodního svahu hráze je 1 : 2,8, sklon vzdušného svahu je 1 : 2. Vzdušný svah je přerušen lavičkou šířky 3,0 m. Návodní líc hráze je opevněn šterkopískem a drceným kamenivem proti poškození hlodavci. Opevnění je ohumusováno a zatravněno. Koruna hráze a vzdušný svah jsou rovněž ohumusovány a zatravněny.

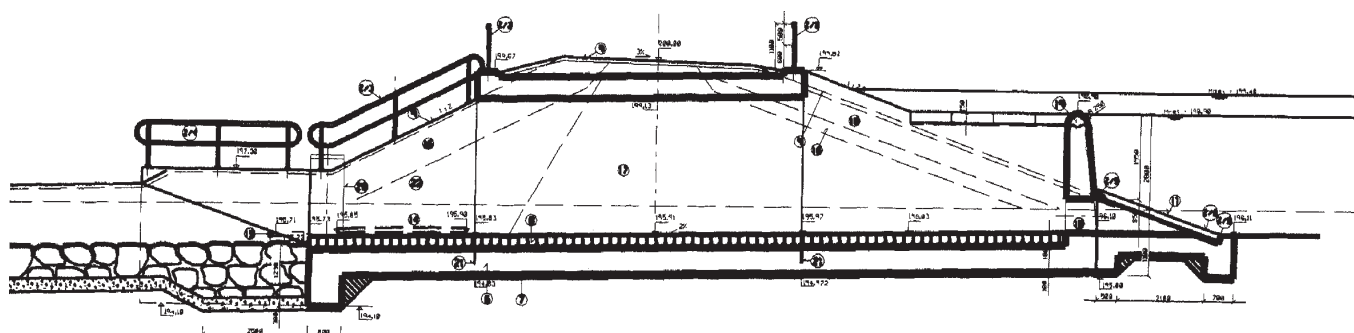
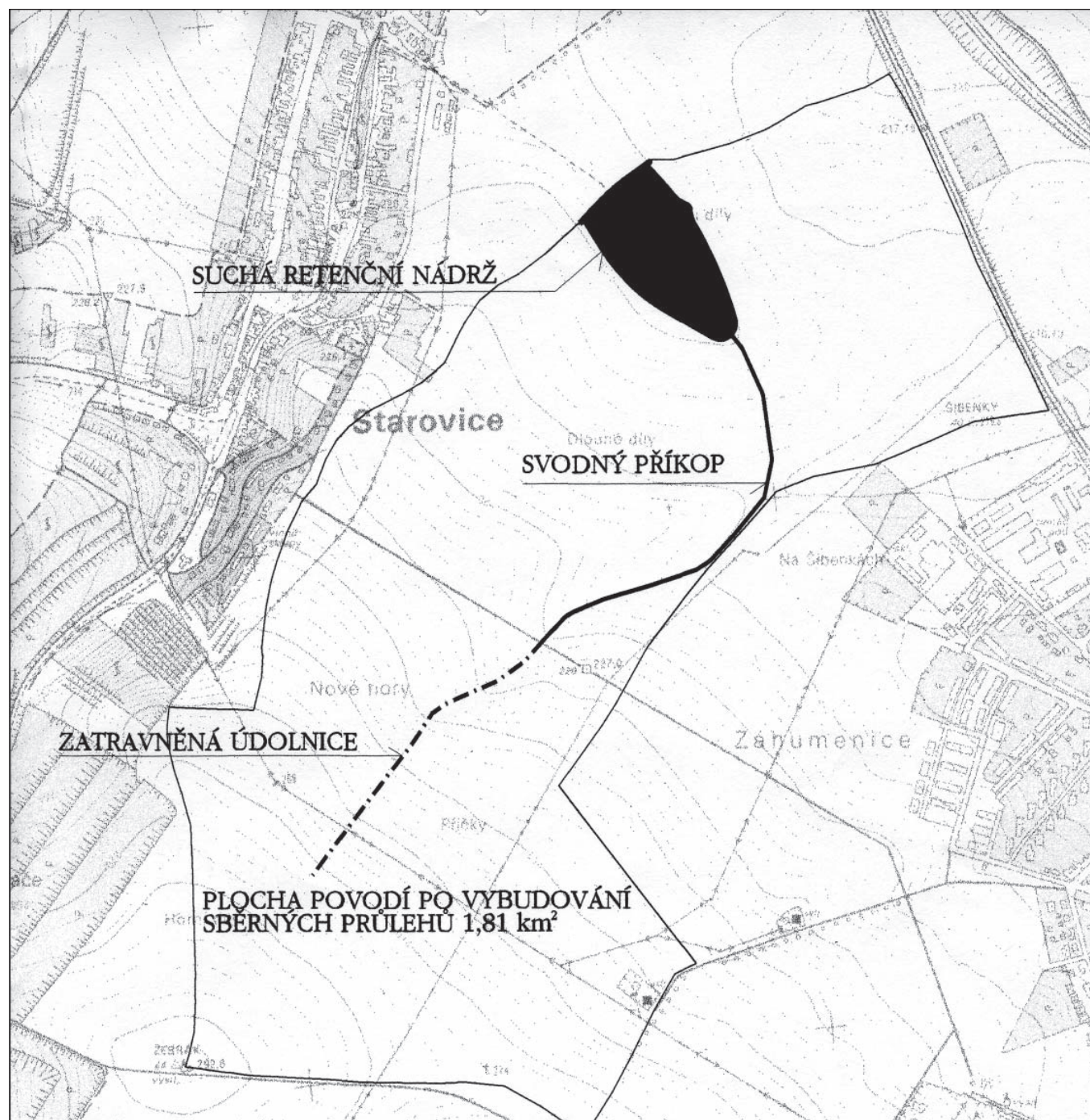
Výpustný a přelivný objekt

Objekt má za úkol transformovat veškeré povodně až po návrhovou povodeň tak, aby odtok z nádrže nebyl větší než $2,46 \text{ m}^3/\text{s}$. To je provedeno výpustným otvorem ve stěně objektu o 850 mm. Před výpustným otvorem je osazena česlová stěna.

Pokud by došlo k opakování povodně dřív než se stihne nádrž vypustit, nebo pokud by došlo k ucpání výpusti, budou povodňové průtoky převedeny přes nádrž bezpečnostním přepadem sdruženým do jednoho objektu společně s výpustí. Objekt je schopen převést návrhový průtok snížený transformací neovladatelným retenčním prostorem $Q_{100\text{snř.}} = 6,7 \text{ m}^3/\text{s}$ při výšce

přepadového paprsku 50 cm, tj. při kótě max. hladiny $H_{\text{max}} = 199,40 \text{ m n.m.}$ Délka přepadové hrany je 9,1 m. Maximální kapacita objektu při hladině v úrovni koruny hráze, tj. 200,00 m n.m. je $19,0 \text{ m}^3/\text{s}$ (tj. cca $2 \times Q_{100}$). Objekt je proveden ze železobetonu s přemostěním v koruně hráze. Pod objektem následuje balvanitý skluz pro tlumení energie odtékající vody.

Zátopa

Území zátopy je spádováno tak, aby bylo možno celou nádrž zcela vypustit a vysušit. Zátopa nádrže je ponechána v původním stavu, tj. s přirozenou orniční vrstvou pro možnost omezeného zemědělského využití. Využití bude spočívat v možnosti pěstování plodin s vyloučením takových, které by v případě povodně mohly způsobit ucpání česlí na výpustném zařízení. Zátopa nádrže je ohraničena skupinovými výsadbami dřevin jako součást biokoridoru k usnadnění migrace zvěře.

Přehled hlavních parametrů vodního díla

Svodný průřeh

Délka průřehu	824,90 m
Průměrná hloubka průřehu	1,2 m
Ohrázování v délce	255,0 m

Suchá nádrž

Kóta koruny hráze	200,00 m n.m.
Délka hráze	216,7 m
Max. výška hráze	4,3 m
Kóta max. ovladatelné hladiny $M_{\max. ovl.}$	198,90 m n.m.
Kóta maximální hladiny $M_{\max}$	199,40 m n.m.

Plocha hladiny při $M_{\max. ovl.}$	39 860 m ²
Plocha hladiny při $M_{\max.}$	45 850 m ²
Objem ovladatelného retenčního prostoru	33 800 m ³
Objem neovladatelného retenčního prostoru	22 270 m ³
Celkový max. retenční prostor	56 070 m ³

Číslo hydrologického pořadí : 4-15-03-115, 4-17-01-004

Okres: **Břeclav**

Obec : **Starovice**

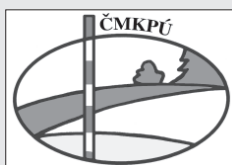
HYDROLOGICKÉ POMĚRY (dle ČHMÚ 2003)

Povodí nádrže je tvořeno povodím vlastní nádrže a částí povodí města Hustopečí převedeného svodným průřehem.

Průměrná dlouhodobá roční výška srážek	610 mm
Plocha povodí Fa	1,81 km ²
- z toho v povodí Štinkavy	0,82 km ²
- z toho v povodí Starovického potoka	0,99 km ²
Průměrný dlouhodobý roč. průtok	0,0 l/s
Objem návrhové povodně W_{100}	99 000 m ³

N - leté průtoky

N - roků	1	2	5	10	20	50	100
Q_N - m ³ /s	0,3	0,65	1,5	2,6	4,2	7,0	10,1

Českomoravská komora pro pozemkové úpravy

Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1

Všem oblastním pobočkám ČMKPÚ ■ Na vědomí členům představenstva ČMKPÚ

V Praze dne 28. 5. 2008

Věc: Volby představenstva a dozorčí rady na období let 2008 – 2011

V letošním roce končí tříleté funkční období stávajícího představenstva a dozorčí rady ČMKPÚ.

Jako předseda představenstva ČMKPÚ v souladu s článkem 7 odst.2 stanov svolávám do Prahy Valnou hromadu delegátů na 3. listopadu 2008, na které hlavním bodem jednání bude volba nového představenstva a dozorčí rady ČMKPÚ na období 2008 – 2011. Před touto volbou bude schválen návrh stanov, organizačního řádu, jednacího řádu a volebního řádu.

V časovém předstihu se proto obracím na oblastní pobočky se žádostí o zajištění delegátů Valné hromady a předložení kandidátů na volbu do představenstva a dozorčí rady.

Valné hromadě budou předcházet volební schůze poboček. Tyto podle rozhodnutí představenstva ČMKPÚ proběhnou do 30. června 2008.

Oblastní pobočky na Valnou hromadu vyšlou své delegáty zvolené na výše uvedených členských schůzích v poměru 1 : 5 k počtu svých řádných členů ke dni konání schůze pobočky. To znamená, že podle odstavce II. organizačního řádu byli ke dni konání schůze pobočky přijati výborem pobočky za členy a měli uhrazené členské příspěvky. Lze zvolit i náhradníky delegátů.

Podle volebního řádu ČMKPÚ má každý člen ČMKPÚ právo navrhnout pouze jednoho kandidáta do představenstva, nebo dozorčí rady. Kandidáti musí být delegováni na základě generálního zmocnění své pobočky a toto musí proběhnout na členské schůzi a kandidáti musí vyslovit se svou kandidaturou souhlas.

Z předložených kandidátů Valná hromada delegátů dne 3.11. 2008 zvolí 14ti člené představenstvo ČMKPÚ a 7mi členou dozorčí radu ČMKPÚ. Skutečné počty určí přijaté stanovy.

Návrhy kandidátů na volby do představenstva a dozorčí rady, které budou obsahovat základní údaje o kandidátech – jméno, příjmení, titul, bydliště, tel., e-mail – včetně jejich písemných souhlasů a uvedením do kterého orgánu kandidují a za kterou oblastní pobočku, zašlete nejpozději do 31. 7. 2008 na adresu: Českomoravská komora pro pozemkové úpravy, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1.

Na tutéž adresu zašlete seznam delegátů na Valnou hromadu opět s jejich adresou, telefonem a e-mailem.

Ke stejnému datu zašlete rovněž tyto přílohy:

1. Seznam členů pobočky s adresou a spojením
 2. Doklad o zaslání vybraných členských příspěvků na účet ČMKPÚ
 3. Tabulku výběru členských příspěvků za období 2006–2008
- Číslo účtu ČMKPÚ: 573442033/0300, var. symbol: 118+ číslo pobočky (01 Stř. č., 02 Jč., 03 Zč., 04 Sev. č., 05 Vč., 06 Jm., 07 Sm.)

Předsedové poboček obdrží jako orientační vzor kopie uvedených příloh z roku 2005.

Delegáti obdrží v dostatečném předstihu pozvánku na Valnou hromadu ČMKPÚ, která se koná dne 3. listopadu 2008 na Novotného lávce 5, Praha 1, přednášková místnost č. 417, IV. poschodí. Předpokládám, že pro delegáty zajistíme oběd v restauraci v budově.

Ing. Mojmír Procházka
předseda představenstva ČMKPÚ

Protierozní opatření v k.ú. Močovice reg. č. II/2

Ministerství zemědělství ČR, Pozemkový úřad Břeclav – soutěž 2006

Kategorie: Vodohospodářská opatření

TEXTOVÁ ČÁST – I.

1. ÚVOD

Místo stavby protierozních odváděcích příkopů s odvedením vody do Klejnárky se nachází východně od obce Močovice, na pravém břehu řeky Klejnárky. Nadmořská výška je 230–250 m n.m. Území je přístupné státní silnicí Čáslav – Malešov nebo Kutná Hora – Třebešice – Močovice.

Klimaticky se jedná o oblast mírně teplou, vyznačující se dlouhým létem, mírně teplým jarem a podzimem a krátkým trváním sněhové pokrývky (okres B2 mírně teplý, mírně suchý, s mírnou zimou). Průměrný roční úhrn srážek činí 590 mm, prům. teplota vzduchu je 8,1 °C.

2. POPIS STAVEBNÍHO ŘEŠENÍ

2.1. Rozsah stavby:

odváděcí protierozní příkopy s odvedením vody do Klejnárky, otevřený skluz s tlumícím objektem, lávka pro pěší přes objekt skluzu, opevnění obou břehů Klejnárky v délce po 10 m, založení pásu trvalých travních porostů, pásu stromů a keřů nad příkopy, založení trvalých travních porostů pod protierozními příkopy, délka protierozních příkopů 395 m a 410 m, délka skluzu včetně tlumícího objektu 67,6 m.

2.2. Základní stavebně-technické řešení

2.2.1. Protierozní příkopy P1 a P2

Srážková voda, odtékající povrchově po pozemku č. 742 je zachycována v protierozních příkopech P1 a P2 a odváděna skluzem s tlumícím objektem do Klejnárky. Trasa příkopu P1 byla volena tak, aby odvedl gravitačně zachycenou srážkovou vodu při sklonu dna cca 1%, což zajišťuje průtočnou rychlost při kulminálním průtoku z navrhované srážky cca 0,5 m.s⁻¹. Průtočný profil příkopu byl navržen na kulminaci průtok 1,5 l.s⁻¹.m. Tato hodnota byla určena matematickým simulacním modelem SMODERP, který jednak určuje pro návrhovou srážku přípustnou délku svahu, jednak návrhové parametry pro návrh protierozních opatření. Celková délka protierozního příkopu P1 410 m byla rozdělena na 3 úseky z hlediska stejného sklonu dna a jednotného průtoku v úseku. První úsek má sklon 1,4 % a návrhový průtok 0,615 m².s⁻¹ (délka 127,5 m), druhý úsek sklon 0,98 % a návrhový průtok 0,424 m².s⁻¹ (délka 178,5 m) a třetí úsek má sklon 0,73 % a návrhový průtok 0,156 m².s⁻¹ (délka 104,0 m).

Pro celou délku protierozního příkopu P1 byl navržen jednotný lichoběžníkový profil, šířka dna 0,6 m, sklon svahů

hů 1:1,5, hloubka 0,5 m. Návrhový průtok bude protékat v prvním úseku při hloubce 0,39 m rychlostí 1,28 m.s⁻¹, v druhém úseku při hloubce 0,38 m rychlostí 1,05 m.s⁻¹, v třetím úseku při hloubce 0,23 m rychlostí 0,70 m.s⁻¹. Zemina z výkopu byla částečně použita pro výstavbu hrázky na dolní hraně příkopu, koruna hrázky je jednotně vcele délce 0,7 m nade dnem příkopu. Šířka koruny hrázky 0,6 m, sklon svahů 1:1,5. Vzhledem k průtočné rychlosti je v celé délce příkopu provedeno zpevnění dna, svahů i hrázky zatravněním.

Trasa příkopu P2 byla volena tak, aby odvedl gravitačně zachycenou srážkovou vodu s minimálním sklonem dna a současně umožnil přístup na pozemky pod dolní hranou příkopu. Návrhový průtok, určený simulacním modelem SMODERP, činí 1,20 l.s⁻¹.m. Pro oba příkopy byla proveden výpočet kulminálního průtoku na návrhovou srážku s periodicitou 50 let. Příkop P2 je veden v celé délce 395 m v přímce. Trasa proti erozního příkopu je rozdělena na 5 úseků z hlediska stejného sklonu dna a jednotného průtoku v úseku. První úsek má sklon 4,65 % a návrhový průtok 0,434 m².s⁻¹ (délka 60,0 m), druhý úsek sklon 3,20 % a návrhový průtok 0,402 m².s⁻¹ (délka 125,0 m), třetí úsek má sklon 4,52 % a návrhový průtok 0,252 m².s⁻¹ (délka 88,5 m), čtvrtý úsek sklon 1,89 % a návrhový průtok 0,146 m².s⁻¹ (délka 53,0 m), pátý úsek má sklon 0,73 % a návrhový průtok 0,082 m².s⁻¹ (délka 68,5 m). Pro celou délku protierozního příkopu P2 byl navržen jednotný lichoběžníkový profil, šířka dna 0,6 m, sklon svahů 1:1,5, hloubka 0,5 m. Návrhový průtok bude protékat v prvním úseku při hloubce 0,22 m rychlostí 2,32 m.s⁻¹, v druhém úseku při hloubce 0,22 m rychlostí 2,0 m.s⁻¹, v třetím úseku při hloubce 0,19 m rychlostí 1,5 m.s⁻¹, ve čtvrtém úseku při hloubce 0,17 m rychlostí 1,0 m.s⁻¹ a v pátém úseku při hloubce 0,17 m rychlostí 0,60 m.s⁻¹. Zemina z výkopu byla stejná jako u příkopu P1 použita pro výstavbu hrázky na dolní hraně příkopu. Vzhledem k průtočné rychlosti bylo navrženo ve dvou dolních úsecích opevnění polovegetačními tvárnicemi s výplní otvorů ornici s osetím, ve zbývajících částech zatravněním.

2.2.2. Vtokový objekt

Přechod z protierozních příkopů P1 a P2 do tělesa skluzu je zajištěn vtokovým objektem, v němž přechází hydraulicky vhodným způsobem lichoběžníkový profil protierozních příkopů do obdélníkového profilu skluzu. Délka vtokového objektu je ve směru příkopu P1 a P2 a ve směru do skluzu 3 m, dno i svahy jsou

opevněny kamennou dlažbou ti. 25 cm na cementovou maltu. Přechod z lichoběžníkového do obdélníkového profilu je tvořen přechodovými zítkami z betonu. Stabilizace přechodu vtokového objektu v místě napojení příkopů P1 a P2 a skluzu je zajištěna betonovými prahy šířky 0,4 m. V průsečíku os obou příkopů a osy skluzu je počátek staničení příkopu P1, P2 a skluzu.

2.2.3. Skluz

Skluz je navržen na odvedení součtu kulminálních průtoků z návrhové srážky z příkopů P1 a P2, tj. na hodnotu 1,049 m³.s⁻¹. Profil skluzu je obdélníkový, šířka ve dně 1,5 m, svislé boční zídky výšky 0,7 m. Dno skluzu je v proměnném sklonu dle konfigurace terénu, maximální sklon 45,5 %, minimální sklon 14 %. Vzhledem k tomuto sklonu se jedná o proudění nadkritické a voda bude skluzem protékat při nejvyšší hloubce 0,37 m.

Pro utlumení energie protékající vody je dno skluzu z betonu se zapuštěnými kameny hmotnosti 50 kg (umělá drsnost dna). Velikost těchto kamenů je zhruba 0,3 x 0,3 x 0,3 m, přičemž jsou zapuštěny 0,25 m do betonu a 0,05 m vyčnívají na niveletu dna skluzu. Rozmístění kamenů po ploše je šachovnicové, spáry mezi kameny tvoří hlazený povrch betonu. Mocnost betonové desky dna je 0,4 m na šterkopískový podsyp ti. 0,15 m. Lícni strana bočních zídek je obložena lomovým kamenem.

Lomy nivelety dna skluzu jsou stabilizovány betonovými prahy šířky 0,4 m a výšky 0,55 m. Tato úprava skluzu v délce 55,5 m je ukončena betonovým stupněm výšky 1,90 m s opevněním koruny stupně kamennou dlažbou do betonu.

Pod stupněm je vybudován tlumící objekt délky 5,0 m, vytvořený obdélníkovým korytem šířky ve dně 1,5 m, výšky od 2,90 m pod stupněm do 1,0 m v místě zaústění do Klejnárky. Dno tlumícího objektu je opevněno kamennou dlažbou ti. 30 cm do betonu ti. 30 cm, stěny betonovými zídkami s obložením líc lomovým kamenem. Dno tlumícího objektu je vodorovné, 0,9 m pod úrovní vzduté vody v Klejnárce. Opevnění vývaru s vodním polštářem slouží k utlumení energie vody, protékající skluzem, před zaústěním do koryta řeky. Vývar je ukončen protisvalem ve sklonu 1:1, počátek a konec protisvalu je stabilizován betonovými prahem. Od vývaru voda vedena korytem obdélníkového profilu délky 1,9 m do Klejnárky. Trasa skluzu je vedena v přímce, v dolní části před stupněm byl navržen kruhový oblouk poloměru 25 m pro možnost zaústění skluzu kolmo na osu toku Klejnárky.

2.2.4. Lávka pro pěší

Vzhledem k tomu, že po pravém břehu Klejnárky vede cesta pro pěší, objekt skluzu je přemostěn jednoduchou lávkou s oboustranným zábradlím. Ocelové zábradlí v prostoru lávky bylo rozšířeno po obou stranách vývaru. Lávka je dimenzována pouze pro pěší.

2.2.5. Opevnění břehu Klejnárky

Na obou březích Klejnárky bylo v délce 10 m (5 m nad a 5 m pod osou vyústění skluzu) provedeno opevnění břehu kamennou dlažbou tl. 25 cm do vrstvy betonu tl. 15 cm. Dlažba se opírá ve dně o patku z lomového kamene prolitého betonem. Sklon a délka opevnění byl přizpůsoben sklonu břehu.

2.2.6. Ozelenění

Nad příkopy P1 a P2 je pás trvalých travních porostů šířky 5 m. Tento pás zajišťuje při udržovaném travním porostu formou přirozeného filtru zachycení půdních částic nesených povrchovým odtokem z pozemku nad příkopy. Odnos půdních částic z pozemku by měl být minimální vzhledem k tomu, že délka pozemku od rozvodí po protierozní příkopy nepřekračuje přípustnou délku, určenou pro návrhovou 50-ti letou srážku modelem SMODERP. Podmínkou však je vyloučení pěstování širokořádkových plodin na pozemku k.č. 742. Na travním pásu je vysazena stromová a keřová zeleň (dub, bříza, jeřáb, lípa, habr, mahalebka, trnka, šípek, dřín, babyka, líska).

Pozemky, ležící mezi dolní hranou protierozního příkopu P2 a hranou svahu byly převedeny z orné do TTP. Část pozemku pod protierozním příkopem P2 byla ponechána jako orná s vyloučením pěstování širokořádkových plodin. Celkem se jednalo o převod 1,67 ha z orné do TTP, dále o 0,40 ha zřízením travního porostu nad příkopy a trvalý zábor ZPF výstavbou protierozních příkopů vč. hrázek o výměře 0,28 ha.

3. DOBA VÝSTAVBY

3.1. Zahájení

Předání staveniště proběhlo dne 17. 8. 1995, stavební práce byly zahájeny 20. 9. 1995.

3.2. Ukončení

Zrealizovaná stavba byla předána v souladu se smlouvou o dílo dne 30. 11. 1995. Městský úřad Čáslav, odbor životního prostředí vydal kolaudační rozhodnutí dne 4. 12. 1995.

4. POUŽITÉ TECHNOLOGIE A MATERIÁLY

4.1. Technologie

Při realizaci protierozních opatření nebyly použity žádné speciální technologie, jednalo se o běžné stavební práce.

4.2. Použité materiály

Na stavbě byly použity následující materiály:

- opevňovací prefabrikáty IZT 133/10 šterkopísek
- kopáky neupravené ON 72 1862
- lomový kámen záhozový
- vodostavební beton V4 TI00 - 135
- vodostavební beton V4 TI 00 - 170
- betonové trouby přímé s patkou TBP 6-20
- prefabrikáty PZD 244 - 30/120
- trubka ocelová DN 35/4

5.2. Náklady na jednotlivé stavební části

	cena bez DPH	cena včetně 5% DPH
Protierozní příkop P1	83 835,- Kč	88 027,- Kč
Protierozní příkop P2	196 335,- Kč	206 152,- Kč
Skluz	431 409,- Kč	452 979,- Kč
Vtokový objekt	29 330,- Kč	30 797,- Kč
Lávka pro pěší	4 178,- Kč	4 387,- Kč
Opevnění břehu Klejnárky	91 185,- Kč	95 744,- Kč
Terénní úpravy, ozelenění	180 481,- Kč	189 505,- Kč
Celkem	1016 753,- Kč	1067 591,- Kč

6. ZÁVĚR

Stavba protierozních příkopů a skluzu, zatravnění některých pozemků vyčleněných pozemkovou úpravou a výsadba zeleně komplexně řeší problém s vodní erozí nad obcí Močovice. Došlo k vytvoření retence vody a snížení smyvu půdy, což vede ke zvýšení kvality zemědělské půdy a zlepšení životního prostředí vdaném území. Stavba přispěla ke zvýšení ekologické stability území výrazným snížením odnosu půdních částic z pozemku, snížením sedimentace půdních částic ve vzdutí jezu Klejnárky a dále výsadbou doprovodné zeleně.

TEXTOVÁ ČÁST-II.

1. Stručné informace o projektantovi pozemkové úpravy

Unikom a.s., agroprojekce je kolektivem pracovníků pod vedením Ing. Hlavní poskytovatel služeb v oblasti zaměření a vyhotovení geometrických plánů staveb i pozemků. Středisko sídlí v budově regionálního pracoviště MZ v Kut. Hoře.

Projekční činnost

- Zpracování projektů pozemkových úprav
- Plány a projekty rekultivací
- Výpočty odvodů při vynětí ze ZPF (změna druhu pozemku)

Zeměměřičství

- projekce zeměměřičství
Akciová společnost UNIKOM Kutná Hora, byla založena 6. srpna 1992 a to převedením Agropodniku, společného podniku na obchodní společnost ve smyslu § 766 odst. 1 Obch. zákoníku. V této době se oddělilo středisko meliorací a vytvořilo samostatný podnik. Založení společnosti bylo provedeno podle ustanovení § 154 a následujících obchodního zákoníku.

- sazenice stromů (15 ks dub, 15 ks bříza, 15 ks jeřáb, 10 ks lípa, 15 ks habr, 10 ks mahalebka)
- sazenice keřů (150 ks trnka, 150 ks šípek, 90 ks dřín, 90 ks babyka, 150 ks líska)

5. CENOVÉ ÚDAJE

5.1. Celkové náklady

Celkové náklady na realizaci protierozních opatření v katastrálním území Močovice činily 1 067 591,- Kč včetně 5% DPH (1 016 753,- Kč bez DPH).

Zakladatelskou smlouvu podepsalo všech 29 bývalých členských podniků. Zápis společnosti do Obchodního rejstříku Obvodního soudu pro Prahu I byl proveden k 1. říjnu 1992 pod registračním číslem 1712/01. Akciová společnost UNIKOM Kutná Hora převzala veškerá práva a povinnosti Agropodniku, společného podniku Kutná Hora, jehož zápis byl k 1. 10. 1992 vymazán.

2. Stručné informace o autorovi realizačního projektu

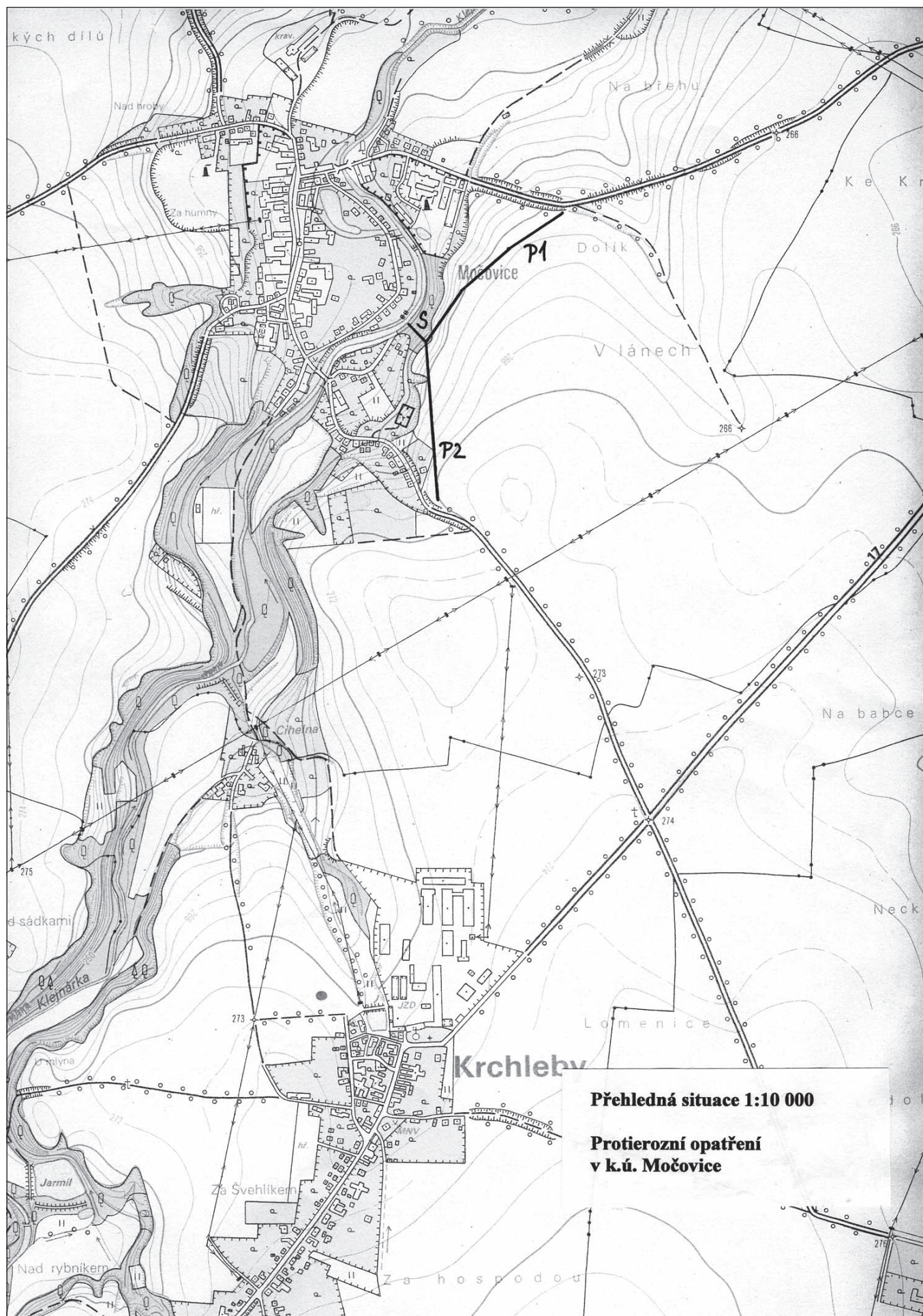
Zpracovatelem realizačního projektu je Doc. Ing. Karel Vrána, CSc. - KV AQUA, autorizovaný inženýr v oboru vodohospodářské stavby, ČKAIT 0004616. Doc. Ing. Karel Vrána, CSc. je v současné době vedoucí Katedry hydromeliorací a krajinného inženýrství stavební fakulty ČVUT.

3. Údaje o dodavatelské firmě

Lesostavby Hradec Králové a.s., IČO 47452692 Skladištní oblast Pouchov, Hradec Králové 3. Stavební dodavatel zajišťoval veškeré stavební práce. V současné době uvedená firma již neexistuje. Firma Lesostavby Hradec Králové a.s. zanikla sloučením ke společnosti W.O.K. Holding, a.s. IČO 60108827, Vážná 460, Hradec Králové, která je v současné době v likvidaci. Konkurzní správce je JUDr. Milan Novák, Dukelská 15, Hradec Králové.

4. Údaje o vlastníkově a uživateli

Obec Močovice, 286 01 Čáslav, zastoupená starostou Ing. Milanem Kosem podepsala dne 13.6.1996 protokol o předání díla Protierozní opatření v k.ú. Močovice. Vlastnictví přešlo na přejímací Obec Močovice ze zákona podle § 9a, odst. 4 zákona č. 221/1993Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech. ➤

Veřejná celostátní soutěž „O nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách v roce 2007“

Po dohodě s Ministerstvem zemědělství ČR, odborem ÚPÚ, byl vyhlášen 2. ročník veřejné celostátní soutěže „O nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách v roce 2007“. Vyhlášení bylo zveřejněno v časopisu „Pozemkové úpravy“ č. 62 (prosinec 2007) a na stránkách ČMKPÚ. Termín uzávěrky přihlášek 2. ročníku byl stanoven na 31. 5. 2008.

Přihlášky byly doručeny na adresu tajemníka ČMKPÚ Ing. Antonína Svobody. Dne 6. 6. 2008 se sešla pracovní komise ve složení: Ing. Petr Chmelík, Ing. Miloslav Jebavý, Ing. Pavel Gallo a Ing. Antonín Svoboda k posouzení úplnosti přihlášek. Do 2. ročníku je přihlášeno (nominováno) 22 opatření (z toho 1 opatření bylo pro neúplnost vyřazeno – polní cesta k.ú. Cejl, PÚ Jihlava), které přihlásilo 12 Pozemkových úřadů.

Ve srovnání s 1. ročníkem došlo k úbytku počtu opatření o 5 staveb a v počtu Pozemkových úřadů o 4 PÚ. Znamená to, že z počtu 77 PÚ se přihlásilo k účasti do soutěže pouze 15,6 % PÚ. Jiný přihlašovatel se neobjevil. Domnívám se, že jednou z hlavních příčin nízké účasti PÚ v soutěži bylo v letošním roce zvýšené množství práce, soustředěné k zajištění obsáhlé agendy veřejných zakázek v projektové i realizační činnosti pozem. úprav.

Je zajímavé, že v ostatním stavebnictví těchto soutěží přibývá, např. byla vyhlášena soutěž Stavba Jihomoravského kraje 2007, kde např. cenu časopisu Stavebnictví získala stavba: Dřevěná lávka na lesní cestě u hradu Veveří. Bylo by možná vhodné uvažovat o tom, zda by projektová a dodavatelská organizace nominovaného opatření neměla být bodově zohledněna v soutěži o veřejnou zakázku.

Opatření nominovaná do soutěže r. 2007

Kategorie: Zpřístupnění pozemků

Reg. č.	Pozemkový úřad	Název projektu	Projektant	Dodavatel
I/1	Plzeň - sever	Polní cesta v k.ú. Černíkovice u Dřevce	GALLO PRO, s.r.o., Říčany	Stavby silnic a železnic, a.s., Plzeň
I/2	Mělník	Polní cesta HC1 v k.ú. Daminěves	SVIP, sdružení projektantů a geodetů, Praha 6	H-INTES, s.r.o. Mladá Boleslav
I/3	Mělník	Polní cesty C2 a C6 v k.ú. Střednice	AGROPLAN, s.r.o. Praha 4	Silnice Žáček, s.r.o., Čes. Lípa
I/4	Jihlava	Polní cesta v k.ú. Markvartice	Ing. Miloslav Eliáš, Puklice - Studénky	SWIETELSKY, s.r.o., Jihlava
I/6	Jihlava	Rekonstrukce polní cesty v k.ú. Čenkov u Třešti	COLAS CZ, a.s. Provoz Jihlava	Lesostavby Třeboň, a.s.
I/7	Frýdek - Místek	Zpevněné polní cesty v k.ú. Kunčičky u Bašky	A.KTI, s.r.o. Brno	TOMI-REMONT, a.s. Prostějov
I/8	Praha - západ	Polní cesta C2 v k.ú. Kozinec	GALLO PRO, s.r.o., Říčany	NOVADUS, s.r.o. Příbram
I/9	Prostějov	Cesty a ÚSES v k.ú. Brodek u Konice	GEOCENTRUM, s.r.o., Olomouc	Stavby silnic a železnic, a.s., závod Zlín
I/10	Ústí nad Orlicí	Polní cesty H1 a H2 v k.ú. Lubník	AGROPROJEKCE LITOMYŠL, s.r.o.	SKANSKA DS, a.s., Brno

Kategorie: Protierozní opatření

Reg. č.	Pozemkový úřad	Název projektu	Projektant	Dodavatel
II/1	Blansko	Záchytný průleh v k.ú. Bačov	AGROPROJEKT PSO, s.r.o., Brno	Beton SPH, s.r.o.,
II/2	Znojmo	Záchytný příkop v k.ú. Miroslav. Kninice	AGROPROJEKT PSO, s.r.o., Brno	COLAS CZ a.s. provoz Znojmo
II/3	Prostějov	Protierozní a protipovodňová opatření v k.ú. Brodek u Konice	GEOCENTRUM, s.r.o., Olomouc	PROLES, s.r.o. Brno a VHS Brno

Kategorie: Vodohospodářská opatření

Reg. č.	Pozemkový úřad	Název projektu	Projektant	Dodavatel
III/1	Prostějov	Želeč – vodní nádrž N2	AGROPROJEKT OLOMOUC	INSTA PROSTĚJOV, s.r.o.
III/2	Praha - východ	Retenční nádrž v k.ú. Zápy	PRAMAK, s.r.o., Praha 4	ŠINDLER, s.r.o., Praha 5
III/3	Jičín	Malá vodní nádrž v k.ú. Kostelec	HYDROREAL, s.r.o., Jičín	BAK, a.s., Trutnov
III/4	Ústí nad Orlicí	Retenční nádrž a suchý poldr Lubník	AGROPROJEKCE LITOMYŠL, s.r.o.	HOLCNER & spol., s.r.o., Lysice

Kategorie: Opatření k ochraně a tvorbě krajinného prostředí

Reg. č.	Pozemkový úřad	Název projektu	Projektant	Dodavatel
IV/1	České Budějovice	Hlavatecký rybník – výsadba biokoridoru v k.ú. Sedlec u Č. Buděj.	Ing. Pavel Popela, České Budějovice	Petr Pumpr ASKON České Budějovice
IV/2	České Budějovice	Krajinářské úpravy kolem sběrného kanálu Kozinec v k.ú. Lékařova Lhota	Ing. Pavel Popela, České Budějovice	Petr Pumpr ASKON České Budějovice
IV/3	Prostějov	Výstavba vodních nádrží a prvků ÚSES v k.ú. Skřípov	Ing. František Hanousek, Prostějov	Zvánovice, a.s. České Budějovice
IV/4	Ústí nad Orlicí	Realizace prvků ÚSES v k.ú. Lubník	AGROPROJEKCE LITOMYŠL, s.r.o.	HOLCNER & spol.,

Stručné anotace a hodnocení pozemkových úřadů nominovaných opatření bude publikováno v příštím čísle tohoto bulletinu.

NOVELA STAVEBNÍHO ZÁKONA

(Ing. Jiří Blažek, Brno)

Zákon č. 191/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění zákona č. 68/2007 Sb. přinesl několik pozitivních změn.

Zásadní změna se týká ca. 2 700 obcí v ČR, které nemají zpracovaný územní plán. Dále novela vychází vstříc městům a obcím, které musely do tří let vypracovat nový územní plán a zabezpečit jeho schválení. Daná úprava prodlužuje lhůty do roku 2015 z dosavadního termínu do konce roku 2009.

Novelou stavebního zákona byl přepracován § 188 a přifazeno nové ustanovení § 188 a.

Ustanovení § 188 umožňuje obci, která nemá platný územní plán (územní plán obce, územně plánovací dokumentaci sídelního útvaru nebo zóny) umisťovat do 31. 12. 2015 v nezastavěném území (odst. 1) kromě staveb, zařízení a jiných opatření, uvedených v § 18 odst. 5 také:

- stavby, pro které byly podle právních předpisů platných a účinných k 31. prosinci 2006 pravomocně povoleny stavby technické infrastruktury,
- stavby podle urbanistické studie, byla-li pro území obce opatřena do 31. prosince 2006 a data o ní byla vložena do evidence územně plánovací činnosti,
- stavby pro bydlení na pozemcích, které mají společnou hranici s pozemky v zastavěném území, které je vytvořeno více než jedním zastavěným stavebním pozemkem,
- stavby pro zemědělství s byty pro trvalé rodinné bydlení; stavba pro zemědělství může mít nejvýše tři samostatné byty, přičemž součet podlahových ploch bytů smí v tomto případě činit nejvýše jednu třetinu celkové plochy stavby, nejvýše však 300 m²,
- stavby občanského vybavení na pozemcích, které mají společnou hranici s pozemky v zastavěném území; pozemek, na kterém je stavba umisťována, může mít rozlohu nejvýše 5000 m².

(2) Stavby uvedené v odstavci 1 písm. c) až e) lze umisťovat jen se souhlasem zastupitelstva obce, na jejímž území má být stavba umístěna. Souhlas zastupitelstva obce může obsahovat podmínky pro umístění takové stavby. V řízení o umístění těchto staveb má zastupitelstvo obce postavení dotčeného orgánu; "v tomto případě není obec účastníkem řízení".

Ustanovení § 18 odst. 5 zní:

V nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem umisťovat stavby, zařízení a jiná opatření pouze pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravu a technickou infrastrukturu, pro snižování ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a dále taková technická opatření a stavby, která zlepší podmínky jeho využití pro účely rekreace a cestovního ruchu, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra .

Zákon v ustanovení § 188 odst. 2 až 4 uvádí další upřesnění:

- Územní plány obcí, regulační plány a jejich změny, u kterých bylo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona zahájeno pořizování, se podle tohoto zákona upraví, projednají a vydají; přitom činnosti ukončené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se posuzují podle právních předpisů platných a účinných do 31. prosince 2006.
- Při projednání a vydání návrhu změny územního plánu obce, regulačního plánu nebo územně plánovací dokumentace sídelního útvaru nebo zóny schválené do 31. pro-

since 2006 se postupuje podle tohoto zákona. O úpravě směrné části této dokumentace rozhoduje pro své území obecní úřad, v ostatních případech úřad územního plánování. při úpravě se postupuje podle dosavadních právních předpisů.

(4) Obecně závazné vyhlášky, jimiž byla vymezena závazná část územně plánovací dokumentace sídelního útvaru nebo zóny, územního plánu obce nebo regulačního plánu, se pro účely tohoto zákona považují za opatření obecné povahy; ustanovení § 174 odst. 2 správního řádu se nepoužije.

Zákonem č. 68/2007 Sb. bylo vypuštěno ze stavebního zákona (ustanovení § 15 Speciální stavební úřady odst. 1 písm. e), pro stavby podléhající integrovanému povolení.

Stavby podléhající integrovanému povolení vymezuje zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, úplné znění zák. č. 435/2006 Sb. Zákon je doplněn vyhl. č. 554/2002 Sb., kterou se stanoví vzor žádosti o vydání integrovaného povolení. Navažujícím právním předpisem je zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a vyhl. č. 582/2004 Sb., kterou se stanoví forma a způsob vedení evidence podkladů pro ohlašování do integrovaného registru znečišťování.

Již samostatná procedura posuzování, projednávání a schvalování daných staveb je složitá, vypuštění příslušného ustanovení lze kvalifikovat pozitivně.

Zákonem č. 191/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 68/2007 Sb., se řeší pouze nejzávažnější problémy:

Územní plán

Celkem 2700 obcí v České republice nemá územní plán. Stavební zákon uložil u schválených územních plánů v období od 1. července 1992 do 31. 12. 2006 jejich nahrazení v pěti-leté lhůtě. Nová územně plánovací dokumentace dle zákona č. 183/2006 Sb., musí být vypracována nejpozději do 9-ti let, tj. do r. 2015. Úprava je provedena v ustanovení § 188 odst. 1 a 2, kde slova „5 let“ se nahrazují slovy „9 let“.

Stavební uzávěra

Za § 189 se vkládá novelou – nový § 189 a, který zní:

„Při změnách a rušení stavebních uzávěr vyhlášených podle právních předpisů účinných před 31. prosincem 2006 a při povolování výjimek z nich se postupuje podle tohoto zákona“.

Důvod k vložení citovaného ustanovení do znění zákona, že nový stavební zákon v přechodných ustanoveních výslovně neupravil zrušení územních rozhodnutí a nařízení obcí o stavebních uzávěrách.

Ohlášení staveb

Ohlášenou stavbu může stavební úřad rozhodnutím zakázat. Dané rozhodnutí nemělo v § 107 uveden odkladný účinek a stavební úřad při každém takovém rozhodnutí vylučoval odkladný účinek. Doplnění § 107 o odstavec 3 stanovuje u odvolání proti rozhodnutí, jímž stavební úřad zakázal provedení ohlášené stavby, nemá odkladný účinek.

Stavby oplocení

Nepochopitelná zákonná úprava u provádění plotů vyšších jak 1,8 m nebo plotu hraničící s veřejným prostranstvím a veřejnou komunikací pouze na stavební povolení dle dokumentace zpracované autorizovanou osobou pomocí stavebního podnikatele, nikoliv svépomocí se upravuje.

Úpravou § 103 odst. 1 písm. d) , bodu 6, se zrušuje část věty „do výšky 1,8 m, které nehraničí s veřejnými územími, komunikacemi a veřejným prostranstvím”.

Výstavba těchto plotů bude možná na základě územního souhlasu.

Soubor staveb

Nejdůležitější úprava je provedena v § 4 odst. 1, kde se za první větu vkládá věta:

„Pokud je spolu se stavbou hlavním předmětem žádosti nebo ohlášení soubor staveb stavební úřad, všechny stavby projedná v režimu stavby hlavní.

Povolování a posuzování souboru staveb je žádoucí – bohužel mezi základními pojmy není vymezen výraz

- hlavní a vedlejší stavba

Dané rozlišení není ani v jiném právním předpise ČR. Daný pojem je však užíván v legislativě Evropské unie, např. u sta-

veb pro sociální bydlení – hlavní plnění, vedlejší plnění – se sníženou sazbou DPH.

Zákon dále nespécifikuje soubor staveb, jeho součástí a příslušenství.

Tyto nepřesnosti mohou způsobit vážné problémy při realizaci, neboť za stavbu hlavní lze prohlásit jakoukoliv stavbu dle technicko – ekonomického určení.

Přechodná ustanovení

Přechodné ustanovení v čl. II uvádí na správnou míru nejasnosti, např. platnosti lhůt zákona č. 184/2006 Sb., vyvlastňovací zákon.

Přechodné ustanovení zní: „Řízení, která nebyla pravomocně skončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

Na novelu stavebního zákona navazuje novela autorského zákona, zákon č. 121/2006 Sb.

NOVELA AUTORSKÉHO ZÁKONA

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění zákona č. 81/2005 Sb., zákona č. 61/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., a zákona č. 216/2006 Sb., ve znění z hlediska stavebních otázek následovně:

Autorské dílo vymezené v § 2 zákona se v odstavci 2 rozšiřuje o:

- počítačový program, pokud je autorovým duševním tvorem
- databázi, dílo souborné

Výjimkou z ochrany podle práva autorského ve veřejném zájmu je

- opatření obecné povahy

Opatření obecné povahy je vymezeno v § 171 až 174 zákona 500/2004 Sb., správní řád a je užito ve stavebním zákoně, např. u vydání územního plánu obce, zásad územního rozvoje kraje, územních opatření, regulačních plánů apod.

V ustanovení § 9 řešící vznik autorského práva byl zrušen důležitý odstavec 5. Bez svolení autora nelze provést změny na autorově dílu. U staveb vypuštění tohoto ustanovení způsobuje řadu problémů a sporů o porušování autorských práv.

Dané ustanovení je v pozměněné podobě vymezeno v § 38 d – licence k dílům užitého umění a dílům architektonickým, písm. b) – cituji:

„Do práva autorského nezasahuje ten, kdo: navrhne nebo provede změnu dokončené stavby, která je vyjádřením architektonického díla, v míře nezbytně nutné a při zachování hodnoty díla, je-li to opodstatněné významem architektonického díla a lze-li to na něm spravedlivě požadovat, je povinen přede uvedením o svém úmyslu autora a na vyžádání mu poskytnout dokumentaci stavby včetně vyobrazení, vystihující stav před provedením změn.

Dílo vytvořené na objednávku (§ 61 zákona)

Je-li dílo autorem vytvořené na základě smlouvy o dílo (dílo vytvořené na objednávku) platí, že autor poskytl licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy, není-li sjednáno jinak”.

U zaměstnaneckého díla (§ 58) doznal změny odst. 5. Není-li sjednáno jinak, má se za to, že autor udělil zaměstnavateli svolení k dokončení svého nehotového zaměstnaneckého díla pro případ, že jeho právní vztah k zaměstnavateli skončí dříve, než dílo dokončí.

V ustanovení § 66 je omezení práv autora k počítačovému programu. Dané ustanovení je důležité pro stavební výkresy, vizualizace atd.

□ □ □

INFORMACE

- **Parlament ČR schválil zákon č.130/2008 Sb., kterým se mění zákon č.455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů.**

Podle tohoto zákona je **Projektování pozemkových úprav** zařazeno mezi **živnosti volné** (Příloha č. 4, bod 61.). V Čl. II. „Přechodná ustanovení ke změně živnostenského zákona“ je v bodě 11.) uvedeno:

11. Oprávnění k projektování pozemkových úprav podle dosavadních právních předpisů zůstávají zachována. Podnikatel, který ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona provozoval uvedenou činnost a hodlá v jejím provozování pokračovat, je povinen tuto skutečnost oznámit do jednoho roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona písemně živnostenskému úřadu. Živnostenský úřad provede neprodleně zápis do živnostenského rejstříku a vydá podnikateli výpis. Marným uplynutím jednoho roční lhůty právo provozovat tuto živnost zaniká.

Přechodné opatření prakticky znamená, že podnikatel, který se ve stanovené lhůtě dostaví na živnostenský úřad, nebude platit poplatky za provedení zápisu a dalších náležitostí spojených se zřízením živnosti, úkon také bude proveden neprodleně.

Tento zákon žádným způsobem nemění ani neupravuje odbornou způsobilost k projektování pozemkových úprav podle § 18 zákona č. 139/2002 Sb.

- **Zákon byl schválen 20. 3. 2008 s účinností od 1. 7. 2008. Uveřejněn byl v částce 42/2008 Sbírky zákonů.**

Udržitelný rozvoj – CSD16, New York 2008

Milan Cikánek, Libor Číhal, Hana Rychlíková, Marjana Sprátková

Úvod

Světový summit v Riu (1992) tzv. Earth Summit a Světový summit věnovaný udržitelnému rozvoji v Johannesburgu (2002) stanovily meze exploataci planety a definovaly globální cíle rozvoje. Tyto cíle a vývojové hranice se považují za nezbytné imperativy pro přežití civilizace vůbec. Státy EU stejně jako ostatní země včlenily tyto imperativy do svých rozvojových programů, EU přijala několik významných rozhodnutí, které implementují tyto imperativy v evropských podmínkách, např. „Thematic Strategy for Soil Protection“ je v každém případě materiál nevšedních kvalit.

Jednotlivé členské státy EU vytvořily mezirezortní týmy definující národní priority, které se podílí na vypracování jednotné evropské strategie a účastní se světových zasedání. České mezirezortní skupině předsedá RNDr. Martin Bursík, místopředseda vlády a ministr životního prostředí s výkonným tajemníkem JUDr. Jiřím Hlaváčkem, ředitelem odboru mnohostranných vztahů Ministerstva životního prostředí. Pracovní skupina pro koordinaci příprav na zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj vypracovala národní priority, připravila podklady pro světové zasedání. Členové skupiny vystoupili s příspěvky na zasedání CSD 16, JUDr. Hlaváček měl mj. jeden z hlavních referátů na zasedání věnovaném Africe. V příštím roce čeká českou skupinu nelehký úkol spojený s předsednictvím EU, a to formulovat evropské priority, koordinovat evropskou politiku v dané problémové oblasti, vystupovat na světových summitech evropským jménem a vůbec být adekvátní významu Evropy ve světě.

Komise OSN pro udržitelný rozvoj zasedající každoročně v New Yorku se věnuje globálním environmentálním aspektům udržitelného rozvoje, a to v současném cyklu v oblastech **zemědělství, půdy, rozvoje venkova, sucha, desertifikace a Afriky**. Zasedání CSD16 bylo nesené vizí budování globální planetární společnosti 21. století v imperativu udržitelného rozvoje planety. Vzájemná provázanost cílů, sdílená zodpovědnost a snaha po globálním partnerství uvozovaly celé jednání. Udržitelný rozvoj planety je silnou etickou vizí společné zodpovědnosti. Jsou tato témata relevantní našim národním zájmům? Pokud zohledníme zprávy EU tak, např. desertifikaci jsou ohroženy velké oblasti středomořského bazénu, české zemědělství má mnohem vyšší energetické vstupy jen ve srovnání se sousedními zeměmi. Je otázkou jak dlouho v rostoucí globální konkurenci bude EU dotovat zemědělskou produkci a výrobu potravin a s tím související dotace do základních sektorů.

Zasedání CSD

Budova OSN, symbol míru a maják naděje. Směsice názorů, životních filozofií, náboženství a přání. Koncentrace intelektuálního úsilí a každodenní práce. Z intenzivních diskusí v rámci výše uvedených sektorů vyplývá neočekávaný závěr od prvních hodin zasedání a tou je potravinová krize, v některých zemích se přímo dotýká základní existence části populace, jinde se projevuje větším nebo menším růstem cen potravin. Je zřejmá problematičnost rozšiřování výroby biopaliv, na jedné straně může výroba biopaliv znamenat snížení skleníkové-

ho efektu (i když stále ne úplně prokazatelného) a rozumné využití nadbytečné zemědělské produkce, ale to pouze v systému dotovaného zemědělství.

Co je rozumné? Nepřímo se na tom shodli delegáti demokratických i autoritativně řízených zemí, rozumné ve smyslu udržitelného rozvoje je jednoznačně liberální ekonomický prostor, rozumná je pomoc Africe v edukativní a investiční rovině, rozumné je společné sdílení technologického pokroku. Rozumná není v tomto smyslu žádná administrativně dirigovaná dotace, která malé hrstce příjemců přinese profit, ale nebezpečně deformuje celý ekonomický prostor se všemi negativními důsledky. Delegáti evropských zemí se museli tvářit, že trpí přechodnou hluchotou. Dalšími faktory podílejícími se na neudržitelném rozvoji byly označeny klimatické změny, špatný management s půdou a chybný přístup k registraci vlastnictví, chybný přístup k pozemkům a relativní chudoba rurálního prostoru ve srovnání s městským.

Závěrečného zasedání se účastnilo 60 ministrů, 126 nevládních organizací, zástupci odborů, místních autorit, neformálních mluvčích tzv. „opinion leaders“ apod.

Strategie udržitelného rozvoje je explicitně i implicitně obsažena v mezinárodních diskusích různých úrovní, stává se strategickou komponentou jak veřejného tak privátního plánování.

New York

Fukujama píše o rýsující se krizi Ameriky, v Americe není největší mrakodrap, největší banka, nejedzí zde nejrychlejší vlaky, nevyrábí se nejžádanější auto, tento velký sociolog má zato, že i tato peri-

Impozantní budova sekretariátu OSN. Jeden z mnoha darů členských zemí OSN Dar Itálie. (Foto: 2xH. Rychlíková, 2008)

ferní fakta jsou symptomy počínajícího úpadku a ústupu ze slávy. Snad k tomu nedojde, Američané jsou pracovití, skromní, příspěvky amerických delegátů vyjadřují největší míru racionality v postihu problému a nástinu řešení. Amerika je zdaleka nejméně egoistickou zemí a nejvelkorysejší v poskytování pomoci, Amerika v podstatě živí Afriku.

New York je stále kypící, kosmopolitní, vstřícné město kde nás každá minuta plní radostí, která přichází sama od sebe, jako by se věčně usmívala a otvírala náruč vstřícná bohyň města a celé Ameriky, to mluví kontinent věčných pionýrů dobyvatelů západu a celého kosmu, Amerika. Snad to kdysi napsal ex-prezident Havel, každý člověk má dvě vlasti, tam kde se narodil a pak Ameriku.

New York, město muzeí, kostelů vklíněných mezi mrakodrapy, básníci v kavárnách zasněni stále o čemsi píšící, což v Evropě dávno umřelo. Na Lafayette Street se prodírají davem delegáti zasedání CSD 16, kteří by rádi udrželi planetu až do její přirozené smrti (do vyhasnutí slunce za 2 miliardy let). Hustě přší, v Star Café na 2nd Street si vyměňujeme na novém papíře ideje s dvojicí hluchoněmých Američanů, odečítají ze rtů, ale asi špatná výslovnost netvaruje rty do formy pochopení. Ano, až odečtou a pochopí z vašich rtů hluchoněmí Američani, mluvíte správně, je to lepší test než TOEFL2.

Dezertifikace

Představujeme si pod tímto termínem tuny písku, které bezcílně převaluje vítr a někde za dunou Tuarega na koni. I když je to proces výrazně subtilnější, co je podstatné, nás bezprostředně neohrožuje. Hrozí jinde, takže může být zapomenut, ale ne tak úplně, změna klimatu je na pořadu dne a na Sibiři mají zato, že budou brzo pěstovat víno v tundrách a jižní Morava projde dezertifikačním procesem. **Jak chápou termín publikace a diskusní příspěvky zasedání: termín je definován jako jistý stupeň degradace půdy začínající s extrémním využíváním a exploatací půdy vedoucí k takovému zeslabení přirozeného vegetačního pokryvu jež v kombinaci s vodní a větrnou erozí v konečných fázích způsobí úplnou ztrátu úrodnosti.**

Dezertifikace neznamená rozšiřování pouští, savan apod., ale spíš dlouhodobý proces výrazně chybného obhospodařování suchých a ohrožených půd. Klimatické změny mohou tento proces akcelarovat, podle odhadů Worldwatch Institute ztrácí země ročně 24 miliard tun zemědělsky využitelné půdy a pouze zlomek tohoto objemu je příroda schopna přirozenou cestou obnovit. Dezertifikací je ohroženo až 30% půdy na zemi. Dezertifikace určitě není ničím novým v dějinách lidstva. Od Vojtěcha Zamarovského víme, že historie začala v Sumeru, a odtud jsou první zprávy o dezertifikaci, vytesáno v kameni stojí, že půda se v poušti obrací pokud se stromy vykáčí. Podle statistik OSN: 250 milionů lidí žijí v oblastech silné dezertifikace, ve víc než 110 zemích je jisté procento půdy ohroženo dezertifikací, dezertifikace způsobí ročně celosvětové škody v hodnotě 110 miliard dolarů.

Dezertifikace je velmi komplexní jev, exploatace půdy, velká hustota volně se pasoucího dobytka ničí vegetační pokryv, podporuje erozi a vysoušení půd, stejně tak jako špatné metody zavlažování.

Sociální důsledky dezertifikačních procesů jsou nedozírné, v historii vždy postižená civilizace zanikla nebo kolonizovala jiné státy. Dezertifikační procesy probíhají v zemích Sahelu, jižně od

Sahary a severně od savan střední Afriky. Šestileté sucho koncem devadesátých let připravilo v těchto oblastech o život přes milion lidí. V globalizovaném světě je utrpení jiných nepřehlédnutelné, a navíc bezprostřední ohrožení na životě dává právo tam žijícím populacím emigrovat, kolonizovat jiné jak bylo vždycky zvykem. Kam a koho? To se nás Evropanů nebudou ptát. Morální a jiné ohledy nás zavazují pomoci ohroženým. V r. 1996 vydalo OSN úmluvu CCD (Convention to Combat Desertification). OSN zde zdůrazňuje partnerství mezi chudými a bohatými zeměmi, předávání zkušeností, znalostí a samozřejmě financí.

Dezertifikaci spojujeme převážně s Afrikou, ale kontinent s největším procentem ohrožených půd je severní Amerika. V Číně je např. 24000 vesnic každodenně ohrožováno pískem a prachem z okolních degradovaných půd.

Zemědělství

Řemeslo i umění. Činnost jen o něco málo mladší, než lidstvo samo. Ne náhodou zabíjí Kain bratra Ábela a ne naopak. Zemědělec, nestižen odvražením (*sic*), zabíjí sourozence nomádského pastýře a aby tomu nebylo málo, mord se odehraje na poli! Příběh vychází z předlohy ještě starší, sumerské. Ať už datujeme prosazení zemědělství a usazeného chovu dobytka nad lovem a sběračstvím kamkoliv mezi 10.000 př. n. l. a 2.500 př. n. l., jisté je, že neolitická, nebo chcete-li zemědělská, revoluce se šířila nezadržitelně do všech koutů světa.

V novověku dochází k nevídaným agro-technologickým pokrokům, zvyšuje se produkce, zemědělství, umožňuje rozvoj vědy i průmyslu. Úspěchy mají však svůj rub a s následky neúnosné zemědělské činnosti se potýkáme my a dostane se i na budoucí generace. V důsledku nadměrného používání pesticidů, herbicidů, necitlivých zásahů do krajiny a používání nevhodných technologií dochází např. ke znečištění vod, degradaci půd ve všech jejich dimenzích (40% *světové zemědělské půdy je vážené znehodnoceno*), o biodiversitě ani nemluvě.

Teprve v době, kdy lidstvo bezohledným plundrováním přírody začalo citelně poškozovat sebe samo, dobírá se světové společenství k systematické ochraně životního prostředí. Chvályhodné úsilí se datuje teprve do 70. let minulého století.

Novými zemědělskými příběhy v současném globalizovaném světě jsou např. vzrůstající poptávka vzrůstajících se zemí zatížených demografickou explozí (např. Čína a Indie), vzrůstající ceny potravin, potravinová krize, biopaliva. Vějíř celé řady navzájem propojených témat se naplno otevřel na proběhnutém 16. zasedání Komise pro udržitelný rozvoj.

Na národní úrovni byly definovány následující priority: multifunkční zemědělství, ekologicky šetrné způsoby hospodaření, obnova a zvyšování biologické diversity, podpora tradičních odrůd plodin a plemen hospodářských zvířat, podpora výzkumu využívání zemědělské biomasy, bezpečnost a kvalita potravin, welfare zvířat, zaměření na sjednocování systémů řízení rizik a krizí a pomoc rozvojovým státům.

Na evropské úrovni byly s ohledem na světové souvislosti v segmentu zemědělství vymezeny priority: bezpečnost a kvalita potravin, udržitelnost využívání přírodních zdrojů, důraz na nástroje ochrany životního prostředí při zemědělské činnosti, podpora venkova a vzdělávání, snižování chudoby a rozvojová pomoc Africe.

Na světové úrovni není lehké mluvit o jednotném pohledu. CSD 16 bylo hodnotícím zasedáním, kde mozaiky příkladů *dobré praxe, problémů a vizí* mohou spíše naznačit pozice jednotlivých regionů pro příští politické CSD 17, kde v případě úspěchu dojde k vyjednání kompromisního politického dokumentu adresovaného zemím dnešního světa. Máme-li sdělit alespoň rámcový dojem, je zřejmé, že se příští rok bude tvrdě vyjednávat mezi dvěma tábory - zeměmi bohatými, nabízejícími okolnímu světu příklady úspěšné praxe, vzdělávání a poradenství a zeměmi rozvojovými žádajícími finanční pomoc v různých balecích (přenos technologií, přímé investice, rozdílná zodpovědnost států, aj.). Ambivalentní jsou postoje významné skupiny států mezi oběma póly (Brazílie, Indonésie, Čína, Indie). Ožehavým tématem budou dozajista *biopaliva*.

Česká republika vystupovala s ohledem na blízkost se předsednictvím v EU aktivně ve všech částech CSD 16. Nejinak tomu bylo i v segmentu zemědělství, kde český delegát v rámci tématu řízení rizik a krizí kriticky srovnal zemědělské pojištění vůči státním podporám ad hoc. Vystoupení vyznělo jasně ve prospěch pojištění jako vhodného nástroje ke zmírňování následků přírodních katastrof, zatímco kompenzace ad hoc byly kritizovány jako nesystémové a demotivující. Příspěvek měl ohlas, snad by mohl sloužit jako inspirace některým státům.

Půda

Půda je základním prvkem udržitelného rozvoje, dynamika popř. limity její proměny předurčují všechny ostatní sektory udržitelného rozvoje. Půda je základním článkem udržitelného rozvoje venkova, rozvoje zemědělství, vodního hospodářství, zdravého ekosystému, krajinné architektury apod.

Národní priority byly stanoveny následovně: zastavit úbytek zemědělské půdy; zachování základních parametrů

půdní fertility; celostátní informační systém degradačních faktorů; **minimální úroveň ochrany půdy ve vazbě na dotace; celkový ekonomický dopad degradačních faktorů; mapovat dopad jednotlivých degradačních faktorů na zdraví občanů; komplexní pozemkové úpravy.**

Po vzájemné koordinaci národních priorit formulovalo Slovinsko jako před-
sedající země EU evropské priority v sek-
toru půda, podobně pak ve všech dalších
sektorech. V sektoru půda je důraz kladen
na využití a management s půdou, po-
travinovou bezpečnost, mapování a za-
stavení degradačních procesů, používání
tzv. dobrých zemědělských praktik, zá-
kladem k stanovení priorit je publikace
EU „Thematic Strategy for Soil Protection“.
Dál Slovinsko zdůrazňuje význam regis-
trace práv k pozemkům a význam funkč-
ního katastru.

Český delegát ve svém příspěvku hovo-
řil o významu registrace pozemků a o otev-
řeném přístupu ke katastrální informaci.
Otevřený přístup k informaci (Internet)
vytváří zpětnou vazbu, která působí ve
směru odstraňování chyb a rozporů ve
vlastnictví, zpětná vazba je nesena drob-
nými vlastníky, realitními společnostmi
a jejich váhou ve společnosti. Tlak na
politické činitele si rychle vynutí vylep-
šení kvality katastrálních záznamů, jak
jsme byli svědky i u nás.

Registrace pozemků podstatně vylep-
ší např. postavení ženy v rozvojových
a především muslimských zemích, v těch-
to zemích se vlastnictví chápe jako vlas-
nictví rodiny a tedy muže, i když i žena
dělá a přináší věnem, ale to není nikde
registrováno. Registrace a s tím spojená
práva mohou podstatně zvednout její po-
stavení ve společnosti.

Na počátku každého bloku diskus-
ních příspěvků vystoupili s desetiminu-
tovými příspěvky tzv. hlavní referenti,
kteří ozřejmili exaktním způsobem pro-
blém a stanovili základní diskusní smě-
ry bloku. V sektoru půdy byl diskusní
prostor vymezen následujícími okruhy:
půda a obživa; klimatické změny a s tím
spojené změny ve využívání půdy; in-
formační systémy půdního managementu;
půdní management; katastr; dostup-
nost zdrojů; odstranění bídy; manage-
ment a financování.

Degradační procesy ve všech formách
znamenají velkou hrozbu celkové potra-
vinové produkci obzvláště v nejdůležitějších
oblastech světa. Odhaduje se, že 22%
zemědělské půdy jsou v jisté fázi degra-
dačního ohrožení. Degradační faktory
nejdou převážným důsledkem zemědě-
lské výroby, ale jsou též dány bydlením,
turistikou, deforestací, znečištěním, po-
klesem agrodiverzity. Stále pokračuje
pokles celkové výměry lesa na zemi ob-
zvláště v rovníkové Americe a zemích
Sahelu.

Rozvoj venkova

Venkov není pouze místem, kam si
městští jezdí odpočinout na víkend či
dovolenou. Venkov by měl být místem
rovných příležitostí, srovnatelné úrov-
ně života a v souvislosti se zemědělskou
činností také zdrojem dostatečné kva-
litní produkce pro všechny obyvatele
naší planety. Měl by být, avšak z celo-
světového hlediska není. Přibližně 75 %
chudé světové populace (s méně než 1
dolarem na den) obývá venkovské ob-
lasti, a je tedy pochopitelné, že proble-
matika udržitelného rozvoje venkova
představuje, nejen v rámci letošního za-
sedání CSD 16, jedno ze současně nej-
více diskutovaných témat.

Jak vyplynulo z příspěvků jedno-
tlivých delegací, problémy rozvoje ven-
kova se jeví jako velice různorodé. Mezi
hlavní překážky, kterým na globální
úrovni čelíme, patří například odlišné
politiky rozvoje venkova jednotlivých
zemí, nedostatečné zapojení nejvýznam-
nějších článků v rozhodovacích proce-
sech (např. žen a mládeže), omezené pří-
ležitosti ve vzdělávání a nedostatečný
přístup venkovského obyvatelstva, ze-
jména zemědělců, k informacím a ino-
vačním technologiím. Nedostatečná in-
frastruktura venkovských oblastí a ome-
zený přístup k infrastruktuře významně
omezují tok zboží a služeb směrem k chu-
dým venkovským obyvatelům. Z hledis-
ka genderových otázek byla často vyslo-
vena obava z nedostatečných práv žen
zejména v souvislosti s vlastnictvím půdy.
Zemědělská produkce v rozvojových
zemích je ze 60 – 80 % výsledkem práce
žen a dívek, avšak pouze 8 – 10 % jich
půdu skutečně vlastní! Ani současné tren-
dy investic do oblasti rozvoje venkova
nejdou příliš šťastně nastaveny pro úspěš-
né plnění stanovených rozvojových cílů
milénia (Millennium Development Go-
als). Více než v kterémkoliv dalším té-
matu zde byla kritizována nedostateč-
nost mezinárodní rozvojové pomoci.

Mezi aktivity, které pomáhají zajis-
tit venkovskému obyvatelstvu lepší ži-
votní podmínky patří například organi-
zování místních zemědělských partner-
ství pro lepší zajištění služeb, zlepšení
školicích a vzdělávacích programů pro
venkovské obyvatele, a to zejména pro
ženy a dívky a investování do infrastruk-
tury, např. výstavby nemocnic, silnic či
cest a škol ve venkovských oblastech. Pod-
pora malých a středních podniků, vět-
ně rodinných farem, společně s uplatňo-
váním místních a tradičních znalostí a nej-
novějších poznatků vědy a techniky se
může významně podílet na zvyšování za-
městnanosti ve venkovských regionech.

Zvyšování kvality venkovského oby-
vatelstva patří rovněž mezi hlavní prio-
rity nadcházejícího předsednictví Čes-
ké republiky v EU. V rámci jednoho ze

tří diskusních bloků věnovaných rozvo-
ji venkova na letošním zasedání CSD 16
představil delegát ČR zkušenosti s imple-
mentací programu Leader na národní
úrovni a zdůraznil zejména význam re-
gionální, národní i mezinárodní spolu-
práce a přenosu informací.

K veškerým překážkám v cestě k ud-
ržitelnému rozvoji venkova je nutné přis-
tupovat komplexně a implementovat
integrovaná opatření a zároveň vždy při-
hlížet k místním specifickým podmín-
kám. Politiky by měly podporovat roz-
voj venkova, který trvale udržuje kvali-
tu a vzhled venkovských krajinných oblastí
(přírodní zdroje, biologická diverzita,
kvalita života a kulturní identita) tak,
aby jejich využívání dnešní generací ne-
omezovalo možnosti budoucích genera-
cí. Při svých lokálních aktivitách si musí-
me být vědomi globální odpovědnosti.

Čína

Velmi silná čínská delegace pozorně
sledovala jednání a velmi aktivně se za-
pojovala ve všech oblastech. Jak zdůraz-
ňovali její delegáti (a většina asijských
zemí) politika udržitelného rozvoje musí
jít ruku v ruce se stálým zvedáním pro-
dukce základních zemědělských komo-
dit a vylepšováním struktury produktiv-
ního hospodaření, s vylepšováním kvali-
ty a jakosti zemědělských produktů a též
s neustálým vylepšováním parametrů
konkurence výroby. Pro tyto země poli-
tika udržitelného rozvoje znamená:

- růst rurální infrastruktury a vylepšo-
vání kvality života rolníků
- ochrana životního prostředí
- omezení dezertifikačních procesů
- racionální systém zákonů a regulací
- posílení významu vědy v rurálním rozvoji
- uplatnění technologií

Potíže růstu

- nevykonné zemědělství k počtu oby-
vatel, omezené možnosti zdrojů
- problémy s potravinovým zabezpe-
čením populace (nerovnováha po-
ptávka-nabídka)
- malá komparativní nadhodnota v ze-
mědělství
- nedostatečná rurální infrastruktura,
špatná veřejná správa, financování
těchto oblastí
- znečištění venkovských oblastí
- sucho, negativní klimatické změny

Management

Důraz na vylepšení managementu s pů-
dou popř. vytvoření systému zákonů a re-
gulací v této oblasti. Tradiční čínský přístup
vychází z centrálních plánů a globálních
směrnic, cílem je minimalizace jakých-
koliv omezení neekonomické povahy, za-
stavit úbytek orné půdy, limitovat stavební
expanzi na zemědělsky nezajímavá úze-
mí popř. dostatečně kompenzovat úbyt-

ky orné půdy. Čína se snaží vyřešit systém dlouhodobých kontraktů k půdě při zachování premisy, že veškerá půda patří lidu a každá domácnost má právo na jakousi minimální výměru půdy nezbytnou k obživě. V jednotlivých provinciích se ke kontraktům přistupuje různým způsobem, někde existují registrační systémy práv, které se silně blíží vlastnickým právům, což je pro rozumnou míru investic do půdy asi nezbytné.

Čína klade důraz na plánování využití půdy, na pozemkové úpravy a rehabilitaci degradované půdy, na vytvoření marketingového systému s půdou včetně možností převodu práv k půdě popř. jejich prodeje. V r.2006 4.6% půdy bylo převedeno (prodáno) v rámci stávajícího marketingového systému.

Indie

Indie volí podstatně odlišný přístup k managementu s půdou, což odpovídá jiné tradici. Klíčová je otázka jak získat půdu a jak dokumentovat vlastnictví. Administrace s půdou je považována za nezkorumpovanější část indického veřejného sektoru, Indie je výrazně tržně orientována, transakční náklady transferu vlastnictví mohou být rozhodující obzvlášť při prodeji malých výměr, mohou být též klíčové při poskytování kreditů a rozvoji finančního sektoru na venkově. Půda je v Indii stále největší příjmovou kategorií veřejného sektoru. Centrální role půdy a relevantního administrativního systému má historické kořeny v anglickém právu.

Vysoké transakční náklady spočívají v duplicitních registracích (půda pro daňové účely, registrace vlastnictví). Disproporčnost v těchto systémech je zdrojem neefektivity a korupce. 28% parcel v příměstských oblastech jsou zdrojem administrativních a soudních sporů. Obydlí ohrožené části populace jsou situována v oblastech nevyjasněných vlastnických vztahů. Pojem komunální vlastnictví není dostatečně právně uchopen. Na druhé straně jsou půdní registry digitalizovány při využití nejsložitějších technologií, podstatně to zvyšuje kvalitu veřejného sektoru, zlepšuje se veřejná akceptace těchto registrů a garance vlastnictví vůbec. Dalším podstatným krokem má být digitalizace prostorových atributů. Management s půdou v Indii je na rozdíl od Číny spjat s klasickým pojetím vlastnictví a transparentnost a objektivita v tomto smyslu je silným vývojovým faktorem.

Technologie

V době výrazných klimatických změn, růstu počtu obyvatelstva, začínající energetické krize atd. je praktické využití nových technologií zcela zásadním faktorem v strategiích udržitelného růstu. Vznikající nová megapolis v rozvojových zemích s obrovskými nároky na energii, re-

cyklaci odpadů, odpadních vod, snížení emisí atd. se neobejdou bez nových technologických řešení. Technologické inovace v zmíněných směrech představily Spojené státy a Izrael, spojení nejsložitějších technologií se strategií udržitelného rozvoje speciálně v technologiích vody, zavlažování, recyklaci odpadů a energeticky nenáročných zemědělských metodách.

MoMA

Muzeum moderního umění, 53. ulice, nedaleko budovy OSN. Rekonstruovaná šestipatrová původní budova japonským architektem Y. Taniguchi, Otevření v r. 2004 bylo hitem sezóny. Sbírka moderního umění se 150000 exponáty je považována za nekompletnějších na světě, obrovská je též muzejní knihovna a studovna s 300000 knih o umění. Muzeum se snaží postihnout všechny vývojové směry a tendence moderního umění. Najdeme zde úplně všechno co v moderním umění něco znamená nebo znamenalo. Návštěva v chrámu moderního umění harmonovala s vizemi zasedání CSD 16.

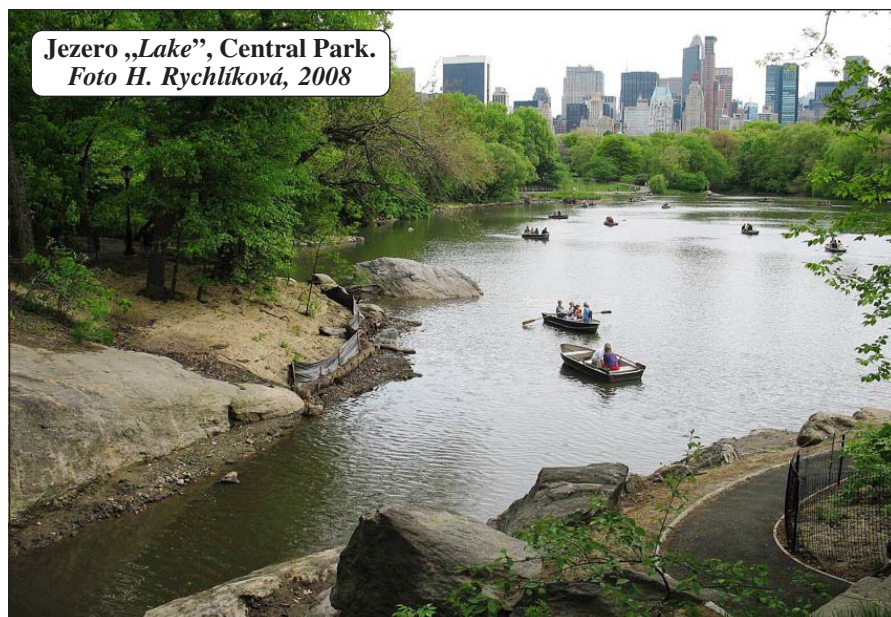
Central Park – oáza klidu mezi mrakodrapy

Komplex lesíků a louček, pahorků, skalních bloků a rybníků zvaný Central Park, byl založen v šedesátých letech 19. století. Zřejmě nejzajímavější na tomto 341 ha velkém útočišti v samém středu čtvrti Manhattan je fakt, že bylo zcela uměle vytvořeno. Na vybudování parku bylo zapotřebí více než deseti milionů vagónů kamene a zeminy. Můžeme v něm objevit rozmanitou škálu dokonale řemeslně zpracovaných topografických prvků, všechny rukou geniů Calverta Vauxa a Fredericka Law Olmsteda. Bylo zde vysázeno více než 500 tisíc stromů a keřů - nad mnohými z druhů nejen botanik žasne. Překvapivě velice čisté prostředí parku je domovem více než stu druhů živočichů

tří různých klimatických pásem. Díky své strategické poloze přímo na atlantické migrační dráze můžeme při procházce spleťtými cestami částí parku pojmenované Ramble pozorovat více než 250 ptáčích druhů. Přes den je park oblíbeným místem sportovního vyžití, rekreace i oddechu pro desetitisíce obyvatel i návštěvníků města, včetně mnoha zahraničních delegátů během doby zasedání CSD, kteří sem chodí do příjemného přírodního prostředí bytí i jen krátkou chvilku zapomenout na hektický ruch a shon okolní mrakodrapové civilizace. A více než jinde v tomto městě si člověk uvědomí nutnost udržitelného rozvoje ve všech aspektech lidského života a souladu s přírodou.

Závěr

Ekonomický a technologický rozvoj v minulém století na poli vodního managementu, zemědělství, ochrany půdy byl impozantní, ovšem často nerespektoval parametry udržitelného rozvoje. Často docházelo a dochází k narušení životního prostředí a vyčerpání zdrojů. Strategie udržitelného rozvoje jak ji definovalo poslední i předchozí zasedání CSD cílí na integrování paradigmatu udržitelnosti do všech úrovní managementu v zmíněných sektorech, cílí na zachování rovnováhy mezi potřebami životního prostředí a sociálních a ekonomických potřeb. Zdůrazňuje nutnost partnerství rozvinutých a rozvojových zemí, partnerství s privátní sférou, školami apod. Technologie a politika musí najít odpověď na problémy spojené se změnou klimatu, nárůstem populace a omezenými energetickými a surovinovými zdroji. Zdravé venkovské oblasti mají klíčovou úlohu pro zachování zdravého ekosystému a celé populace. Česká republika se bude příští rok výrazným způsobem podílet na artikulaci těchto důležitých civilizačních cílů.

**Jezero „Lake”, Central Park.
Foto H. Rychlíková, 2008**

K článku Protierozní opatření v k.ú. Močovice

Protierozní opatření v k.ú. Močovice – skluz (S)

Protierozní opatření v k.ú. Močovice

Protierozní příkop P1 s výsadbou

Protierozní příkop P2 s výsadbou